

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsskrift

fra

Sorø skole og opdragelsesanstalt

for

skoleåret 1909—1910.

- INDHOLD: 1. Om dekorationerne i skolens hovedbygning. III. Ved H. Holten-Bechtolsheim.
2. Efterretninger om skolen og opdragelsesanstalten. Ved B. Hoff.

Sorø.
F. Häuser.
1910.

Årsskrift

fra

Sorø skole og opdragelsesanstalt

for

skoleåret 1909—1910.

- INDHOLD: 1. Om dekorationerne i skolens hovedbygning. III. Ved H. Holten-Bechtolsheim.
2. Efterretninger om skolen og opdragelsesanstalten. Ved B. Hoff.

Sorø.
F. Häuser.
1910.

Bemærkninger

til

Dekorationerne

i

Sorø Skoles Hovedbygning.

Ved

H. Holten-Bechtolsheim.

III.

Filologiens egentlige Opgave er hverken Textkritik eller nogen Art af Sprogvidenskab, men dens Maal er at forstaa vor egen Tankeverden gennem Studiet af, hvorledes denne er blevet til i Aartusinders Forløb. Det er et Studium, der lader sig opfatte som en Aandslivets Biologi. De Opgaver, der melder sig til Løsning, er uden Tal, ti Filologiens Magtomraade er et vidtstrakt Fyrstendømme, som først hører op der, hvor der ikke mere er Mennesker. Ethvert virkeligt Resultat har Ærinde til alle, der har Interesse for at begribe, hvad et Menneske er.

9. *Den store Trappe.*

Naar man gaar op ad den store Trappe og kommer til Afsatsen mellem Stuen og første Sal, har man over Hovedet en muret Bue, hvor der fra venstre til højre er malet: Sort Kongelys, Agerhøne og Katost; under Buen over nederste Trin paa fig. Trappestykke: Klokkeblomst, Skovskade og Asters¹⁾. Paa Buens Forside er der malet 3 Masker, forbundne med en Guirlande og smykkede med Baand.

Masker.

Mennesker taler ikke alene med Munden; de taler med Udtrykket i Blikket, med Ansigtets Mine-spil, med Haandbevægelser, med Ben og Fødder, med Legemets hele Holdning. Alene et Par Hænders Udseende kan sige saa uendelig meget. Hvem kender en mere umiddelbart forstaaelig Fortælling om Skuffelse, Nød og Resignation end et Par fine Hænder, der er krogede og hærgede af grovt Arbejde, som de aldrig har haft Kræfter til? Især hvis saadanne Hænder gemmer sig i et Par Handsker, som der tydelig nok skal spares paa. Man

1) Botaniske og zoologiske Bestemmelser skyldes som sædvanligt Overlærer Zoffmann.

har her — og det fortæller Hænderne i et Lyn-
glimt — et Menneske, der slaar af paa sin Mad,
halvsulter, for at bevare Skinnet over for de andre.
Han hader Medlidenhed fra den ene Side og finder
sig i fra den anden at blive misundt som Kapita-
list. Han er ensom.

Hvor veltalende er ikke Aarestrups Backfisch
i sin stumme Komik:

En Femtenaars, en lang og smidig Unge!
Hvor luftig hendes Gang, hvor knibsk Fodskiftet!
Og i sin Trodsighed hun rækker Tunge.

Det er undertiden nemmere at lyve med sin
Tunge end med sine Hænder. Der er unge Mennesker,
der af lutter Forlegenhed kan slaa ind i en forsoren,
flot Konversation, men samtidig fører en fortvivlet
Kamp med deres egen Legemsholdning og ikke
kan finde noget Sted i Universet, hvor de kan an-
bringe deres Hænder. De plejer derfor meget for-
nuftigt at lade dem forsvinde i en Lomme; hvis
saadanne unge Mennesker anede, hvor de er ko-
miske, vilde de utvivlsomt snarest selv forsvinde
ud af det utaknemlige Publikums Synskreds.

Den letteste af Menneskelegemets Dialekter er
Ansigtets. At se venlig ud, rynke paa Næsen,
vrænge, anlægge en kritisk Mine, naar man er
dum, er Ting saa simple, at enhver kan gøre det
og forstaa det, naar en anden gør det. Det er et
Sprog, som selv en Hundehvalp kan fatte.

Hele dette Ansigtssprog spiller for vilde og

barnlige Folk en langt større Rolle end for os. Man forhøjer Virkningen ved at male sig i Ansigtet, sætte Ferpynt paa Hovedet, dække det med Blade eller tage en Maske paa. Ved Masken bliver ganske vist Ansigtstudtrykket stereotypet, der er ingen Overgang som i et levende Menneskes Minespil, men den vilde er ikke saa nyhedssyg og raffineret som vi. Han nyder det enkle, grove Virkemiddel, og det staar ham jo frit for at lave sig saa mange forskellige Masker, han vil, afpassede efter de forskellige Situationer. I det gamle Mexiko maatte selv Statuer af Guder anlægge særlige Masker ved Misvæxt, Kongens Sygdom eller lign. Begivenheder¹).

Brugen af Masker har været og er overordentlig udbredt. At skelne skarpt mellem de forskellige Anvendelser lader sig ikke gøre.

I. Kultusmasker. For den primitive Mand er der ingen bestemt Grænse mellem Menneske og Gud. Han har let ved at tænke sig, at en guddommelig Aand kan tage Bolig i et Menneskelegeme i kortere eller længere Tid. Bliver Guddomsaanden der kun en kort Tid ad Gangen, bliver Mennesket et inspireret Væsen, hvis Opgave det er at spaa om Fremtiden eller synge om Fortidens Bedrifter. Bliver den guddommelige Aand i Mennesket i hele dets Levetid, bliver dette udkaarne Individ en synlig Gud med stor religiøs eller verdslig Magt,

1) Bastian: Masken und Maskereien i Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft, Berlin 1883. S. 353.

Konge eller Ypperstepræst, oftest vel begge Dele paa engang. Mennesket kan ogsaa ved egen Foranstaltning gøre sig til et med en Gud, f. Ex. drikke sig en Rus i Vin. Tanken er aabenbart denne: Vin er Rankens Blod, Blodet er et med Sjælen, drikker jeg Vinen, faar jeg en stærkere Sjæl i mig, der hæver mig ud over mig selv og giver mig stærkere legemlige og aandelige Kræfter; hvad jeg begaar i en Rus, skal jeg ikke straffes for, da det er en fremmed Aand, der har handlet gennem mit Legeme som Medium. Man kan ogsaa blive besat af Guden ved at drikke af Offerdyrets Blod¹⁾. Præstinden i Delft tyggede hellige Laurbærblade, før hun satte sig paa Trefoden. En brahmansk Husfader, der foretager de regelmæssige Ofre hver 14de Dag, antages under disse Ofringer selv at blive en Guddom²⁾.

Man kan ogsaa hensætte sig i religiøs Ekstase ved Dansen. »Den, der kender Runddansens Kraft, bor i Gud, ti han ved, hvorledes Kærligheden dræber« (nl. de snævre Skranker, der hindrer Individet i at vende sig til, gaa op i Gud. Hvor denne Kærlighed vaagner, dør Jeget³⁾). I den græske Oldtid dansede Bacchusdyrkerne, ved den franske Konge Karl IX's Hof dansede man til Salmemelodier⁴⁾. I det moderne Rusland findes en

1) Pausanias II, 24, 1.

2) Frazer: The Golden Bough, London 1900 I, 133.

3) Rohde: Psyche 1903 II, 27.

4) Bastian: Anf. Artikel S. 347.

religiøs Sekt »Guds Sønner«, der tror, at den helige Aand kan vække Kristus i Manden og Maria i Kvinden ved stor Troskraft, Hellighed og religiøs Ekstase; for at fremkalde denne sidste, beder man, synger, danser og maskerer sig¹⁾.

For at forstaa en saadan Tankegang, maa man betænke, at primitive Mennesker har den samme Evne som Børn til at bedrage sig selv. Det er for dem en ganske naturlig Sag at klæde sig selv, deres Nabo eller en Dukke ud som Gud og saa i fantastisk Selvbedrag „lege“ — men i dybeste Alvor —, at Guden er kommet lyslevende til Stede iblandt dem. Ved disse religiøse Forklædninger spiller — som allerede omtalt ved »Guds Sønner«, Masken en stor Rolle²⁾.

Nogle antikke Billeder af Dionysos³⁾ er oplysende i denne Sammenhæng. Dionysos var opr. en Træaand, d. v. s. et guddommeligt Væsen, der boede i et Træ, som Sjælen bor i Legemet, og han sørgede for dets Trivsel. Trangen til at se denne Gud aabenbare sig i synlig Skikkelse medførte, at

1) N. Tsakni: *La Russie sectaire* S. 63 flg.

2) Langt ned i den klassiske Oldtid har der holdt sig en Forestilling om, at den ofrende og bedende kun kunde nærme sig Gud, naar han var iført rituelle for hver Guddom særlige Klæder. Endnu Tertullian (c. 150—230 e. Kr.) taler om en Kvinde af Folket, der staa iført Ceres's Hovedbind og Saturns Purpurkappe og Gudinden Isis's Linned, naar hun beder i Templerne (*De testimonio animæ* Kap. II).

3) C. Bötticher: *Der Baumkultus der Hellenen*. Berlin 1856. Fig. 42, 43, 43a, 43b, 44.

man omdannede Træet til et Menneske, huggede de nederste Grene af, saa at kun Stammen blev tilbage, hængte en Kappe omkring, satte en Maske paa over Kappen, og Guden stod der. Han manglede ganske vist Arme, Ben var der heller ikke, men han havde baade Klæder og Ansigt, og over hans Hoved susede Vinden i de tilbageblevne Grene, Guden havde Stemme og kunde aabenbare sin Vilje. De fromme nærmede sig ærbødig den hellige Plet, som Moses til Tornebusken, byggede et Hegn uden om og dyngede Gaver op paa Alterbordet, der var hensat ved Træets Fod. Vilde man ikke hugge et levende Træ til, kunde man nøjes med at hænge Maske og Kappe paa en Pæl.

Blandt Folkeminder, indsamlede i nyere Tid, foreligger en Mængde lign. Exempler. Et enkelt maa være nok. I Niederpöring i Nedrebajern blev ved Pinse et Menneske udklædt som Repræsentant for Træaanden. Han hylledes fra Top til Taa i Blomster og Blade. Paa Hovedet bar han en høj, spids Hue, hvis Ender hvilede paa hans Skuldre; til Øjnene var der kun to Huller. Huen dækkedes med Vandblomster, og øverst sattes en Buket Pæoner. Hans Ærmer blev ogsaa lavede af Vandplanter, og Resten af hans Krop hylledes i Elle- og Hasselblade. Denne Pflingstl, som han kaldtes, var den personlige Repræsentant for Træaanden, som Majtræet andre Steder er den upersonlige.

Hos Feneaterne paa Peloponnes omtaler Pausanias, at der opbevaredes en Maske af Demeter

Kidaria. Ved visse bestemte Lejligheder tog Præsten denne Maske paa. Den opbevarede paa et nærmere belegnet Sted, hvor Feneaterne aflagde deres højtidelige Eder¹⁾. — Det synes heraf at fremgaa, at Præsten ved at tage Masken paa forvandles til en levende Fremstilling af Gudinden, og at Masken, selv naar den ikke brugtes, spillede en vis selvstændig Rolle, siden man aflagde Ed i dens Nærhed.

At Masker og Hoveder alene — uden Sammenhæng med nogen Krop — har været Genstand for Dyrkelse er ikke ualmindeligt. I Lykien fremstilledes Gudinden Praxidike som et Hoved, og der ofredes Hoveder til hende. Paa Chios hang en Artemismaske, der snart syntes vred, snart naadig, højt oppe paa Muren; en Dionysosmaske omtales fra Athen, Naxierne havde to Dionysosmasker, en af Figentræ, en anden af Vinstokkens osv.²⁾.

Endnu et Par Anvendelser af Masker i græsk-romersk Kultus maa omtales. Ved festlige Lejligheder kunde man smykke Træerne med Tæpper, Baand, Tamburiner, Fløjter, Masker og lignende

1) Pausanias VIII, 15. A. Bötticher vil i Archiv für Anthropologie XVI, Braunschweig 1886 hævde, at i visse ægyptiske, assyriske og græsk-romerske Billedværker sidder Ørene for højt. Disse Personer er i Kultusdragt, og det Ansigt, man ser, er da ikke det virkelige, men en foran dette anbragt Maske; derved forrykkes Forholdene, saa at Ørene kommer til Vejrs.

2) Athen. Mittheilungen 1892 S. 268 — Jahrbuch des kaiserl. deutsch. archäol. Instituts VII, Berlin 1893. S. 200—02. — Athenaios III, 78 C; XII. 533 C.

Ting, der var slet og ret Dekoration af det guddommelige Træ, der lader sig sammenligne med vor Anbringelse af kulørte Lamper mellem Træernes Grene¹⁾. Naar Festen var forbi, blev naturligvis Stadsen taget bort. Hermed maa ikke forvexles en anden Maner, nemlig at ophænge de Masker, som man har brugt og nu er færdig med, i Trægrene som en Taknemlighedsgave. Træet føles jo som noget levende og guddommeligt. Har man haft Fornøjelse af en Maske, er det en naturlig Tanke bagefter i Taknemlighed at indvi den til en Gud, paa samme Maade som en Soldat, naar han blev for gammel til mere at bruge sine Vaaben, bragte dem til en Guds Helligdom og indviede dem der.

2. Magiske Masker. Den Vilde kender ikke Naturlovene, men han er dog klar over, at der er noget, der hedder Aarsag, og noget andet, der hedder Virkning; han tror imidlertid, at den sidste frembringes af den første ved visse magiske Kræfter, som han kan gøre sig til Herre over, naar han kender den rette Fremgangsmaade.

I en Landsby hos Irokeseerne var hver Mand pligtig til at have en Bøffelmaske (Huden af Bøffelhovedet med tilsvarende Horn) for paa Høvdingens Forlangende at deltage i Bøffeldansen. Tanken var denne: Naar et Menneske klæder sig ud som Bøffel og efterligner dette Dyrs Bevægelser i en Slags Dans, saa vil derved visse magiske Kræfter

1) C. Bötticher, anf. Skrift Fig. 19.

blive sat i Bevægelse, hvorved Bøflerne tvinges til at indfinde sig, saa Menneskene faar rigelig Føde (Lighedsmagi). — Man kan ogsaa danse for at skaffe sig andre Dyr, sikre sig en god Høst eller et godt Resultat af en vigtig Forhandling, eller man danser ved et Barns Fødsel, i Dyre- eller Dæmonmasker for derved at vinde Sympati hos den Beskyttelsesguddom, der helst skulde tage sig af den nyfødte. Irokeserne skal i det hele have haft 32 forskellige Arter af Danse; hver Dans havde sin særlige Sang, hvert Trin sin særlige Betydning; det var saa indviklet, at kun Medicinmændene kunde forstaa det. Fra Vancouver nævnes, at Dansenes Tal var 53, der udførtes baade med og uden Maske.

Fra saadanne Danse er der kun et lille Skridt til dramatiske Opførelser. Hensigten med primitive Folks rituelle Dramaer, med eller uden Maske, er utvivlsomt ogsaa oprindelig magisk. Alt hvad der sker i Naturen, tænkes udført af personlige Væsener¹⁾, og naar nu Mennesker i et Dansedrama udfører netop de Handlinger, Dæmonerne gerne skulde udføre i Naturen, tvinger man derved disse Dæmoner til at opfylde ens Ønsker. Herved bliver det fuldkomment forstaaeligt, naar det hedder om Kystindianerne i Britisk Columbia, at de kun opførte

1) I Æventyr og for Børns Fantasi afgøres alt af bestemte Personer. Man kender f. Ex. ingen upersonlig Retfærdighed og Lov, men Kongen sidder paa sin Trone og bestemmer alt efter eget Tykke.

deres Maskedramaer, hvor de agerende forestillede Aander og Dyr, om Vinteren, fordi Aanderne da var til Stede. Med denne Opfattelse er vi aabenbart saa nær ved det psykologiske Udgangspunkt for Alverdens Dramaer, som vi overhovedet kan komme. At more eller undervise Publikum med en Teaterforestilling er sikkert en Tanke, der ligger disse Mennesker uendelig fjern; endnu mindre er disse Opførelser Dilettantkomedier til Fornøjelse for Skuespillerne selv og deres nærmeste Slægtninge og Venner. Mange fra Fortiden overleverede Myter er utvivlsomt intet andet end en mundtlig Text til en saadan dramatisk Opførelse, ligesom vi behøver en Smule Kendskab til den trykte Operatext og til Programmet for at kunne følge rigtig med ved Opførelsen i Teatret¹⁾.

Masken spiller ogsaa en Rolle ved totemistiske

1) Frazer: Anf. Skrift III, 164. — Et Drama er altsaa oprindeligt en magisk Handling. Men det maatte meget tidligt faa religiøs Betydning, naar man haabede paa ved en dramatisk Opførelse at fornøje vrede Guder, saa at de viste Barmhjertighed mod de plagede Mennesker. Et locus classicus er Livius VII 1—3. I Aarene 365—63 var der Pest i Rom. Først søgte man at forsone Guderne ved at give dem en Banket, men da det ikke hjalp, hentede man Gøglere fra Etrurien, der dansede til Fløjtemusik. Heller ikke dette tilfredsstillede Pestens Dæmoner, thi under Forestillingen hævdede Tiberen sig over sine Bredder, og Vandmasserne tvang Gøglere og Publikum til at flygte over Hals og Hoved. I Rom var der Panik (ingens terror). Endelig var der nogle ældre Folk, som gav et godt, gammelt Raad. Man slog et Søm ind, rimeligvis i Templet for Juppiter optimus maximus; derved var Pesten spigret fast og Hovedstaden frelst!

Indvielsesceremonier. Totemisme er Navn for et ejendommeligt Forhold, der beror paa, at den vilde mener at kunne tage sin Sjæl ud af sin Krop og gemme den paa et sikkert Sted f. Ex. i et Dyr, en Plante eller en Ting, som et Æg, hvilket sidste oftere er Tilfældet i Æventyr. Saa længe denne Ting eller dette Dyr ikke tager Skade, kan han heller ikke lide noget, hverken i Krig eller Fred. Naar Drengene hos de Stammer, hvor Totemismen findes, er ved at blive voxne, foretages bestemte Ceremonier med dem, hvor man begynder med — tilsyneladende — at slaa dem ihjel. Deres Sjæle antages nu at gaa ud af dem og over i Totemdyret, hvorfra der senere kommer en ny Sjæl til Drengen, der atter lever op. Han kan nu ikke skilles fra sit Totemdyr, de to er et. Et Exempel: En Høvding skyder en Pistol af for Øret af sin Søn, der falder om, tilsyneladende stendød. Mennesker stormer nu til, fulgt af to Personer, der kravler paa alle fire, klædt i Ulveskind og bærende Masker, der ligner et Ulvehoved. De bemægtiger sig den unge Mand og bærer ham bort paa Ryggen. Naar han kommer tilbage fra Ulvene, er han et nyt Menneske, der har glemt sit tidligere Liv; han er nu i Grunden en Ulv, i hvert Fald ikke til at skille fra dette sit Totemdyr. Han maa igen lære, hvorledes han skal spise og udføre alle andre ganske simple Ting¹).

1) Frazer Anf. Skrift III, 434—35.

I svære Sygdomstilfælde gør Singaleserne en ejendommelig Brug af Masker. Naar Lægernes Hjælp viser sig unyttig, maa der en særlig Djæveldanser til for at fordrive Sygdommens Overdjævel og hans 18 Følgesvende. Danseren bygger en Hytte med 18 Afdelinger og lægger Offergaver i hver af disse. Den syge bæres ud paa en Baare ved Aftentid. Danseren tager en bestemt Maske paa og nærmer sig den syge med groteske Bevægelser for om muligt at lokke Sygdomsdjævelen ud af Patienten og over i sig selv. Derefter tager han en anden Maske, til han har baaret alle 18, der svarer til de 18 Sygdomsdjævle; han maa gaa hele Skalaen igennem, da han ikke kan vide i Forvejen, hvilken Sygdom der plager Patienten. Naar han den næste Morgen har endt sine Danse, kan Patienten bæres bort; Sygdommen maa nu, takket være Danserens Maskering, være lokket over i ham selv. Han lægger sig paa en Baare, anstiller sig død og bæres uden for Byen. Efter nogen Tid, naar Sygdomsdjævelen maa antages at have forladt sit Bytte, som han tror dræbt, rejser Danseren sig og gaar hjem til Patienten for at kræve sin velfortjente Betaling.

Maskedanseren er her en Slags Syndebuk, der tager den andens Sygdom paa sig, men samtidig er snild nok til at narre Dæmonen og redde sit eget Liv.¹⁾

I de særligt udsatte Perioder af ens Liv gem-

1) Alb. Grünwedel: Sinhalesische Masken i Internationales Archiv für Ethnographie VI 1893. Jvf. Frazer Anf. Skrift III, 16.

mer man sig gerne for de onde Aander ved Forklædning. Dette gælder især ved Fødsel, hvor baade Moder og Barn er svagt, og ved Pubertetens Indtræden. Sagnet om den unge Akilles, der levede hos Lykomedes paa Skyros i Kvindeklæder, er vel ikke andet end en mytisk Overlevering af denne Skik. Hos vilde Folk spiller Masker en stor Rolle ved saadanne Forklædninger.

Men den primitive Mand tager sig ikke alene i Agt i farlige Perioder, men hele Livet igennem. Navnlig er man angst for det onde Øje. Man tænker sig, det forholder sig hermed omtrent paa følgende Maade: Hvis min Fjende er opfyldt af onde og misundelige Tanker, bliver ogsaa hans Legeme gennemtrukket af ondt. Fra hans Legeme, særligt Øjet, udstråler nu det onde ligesom Aande og Lugt, det forgifter den Luft, jeg indaander, og jeg faar det onde i mig. Pave Pius IX havde det onde Øje, var »jettatore«; alt hvad han saa paa, maatte komme i Ulykke. Denne Overtro lever endnu her i Landet. For faa Aar siden hændte det, at en Mands Grise ikke vilde trives i Braaby Sogn, Sorø Amt. Ejeren mente, at nogen havde set paa dem med onde Øjne, og hans Mistanke rettedes mod Degnen, der tilligemed sin Familie anmodedes om at blive borte fra Svinestien. Man rettede sig efter Mandens Ønsker, men det hjalp alligevel ikke, hvorfor Manden foretrak at slagte Grisene¹).

Hvad det gælder om, er naturligvis først og

1) Meddelt mig af Gymnasiast Teglbjærg.

fremmest ikke at blive set. I visse Egne af Centralafrika er det — eller har været — Skik, at Herskeren altid taler gemt bag et Gardin, og kun meget faa faar hans Ansigt at se. I Jehu paa Slavekysten sad Herskeren tidligere bag en Skærm; naar han nutildags giver Audiens, sidder han bag et Stykke Tøj, saa at kun hans Hoved ses, men naar han hoster, nyser, spytter eller snuser, hæves Tøjet op, saa at ingen kan iagttage ham under Udførelsen af disse betænkelige Handlinger. Naar Kejseren af Kina forlader sit Palads — hvad sjældent sker —, maa ingen se paa ham. Selv de Soldater, der danner Spalier i Gaderne, skal vende Ryggen til ham.

Dette onde, der udgaar fra en andens Øje, rammer særligt ens eget Øje og Ansigt. Man kan, naar man er forberedt, dække sig selv bag en Maske eller et Forhæng, men Faren lurder altid, og man kan dog ikke altid gaa med Maske for Ansigtet. Man hjælper sig derfor ved at anbringe smaa Masker af forskellige Dyr og Uhyrer, Løver, Ulve, Slinger, Tyre, men især Medusa, overalt paa sin Person for derved altid at være assureret. Disse Skræmmebilleder opfattes som personligt virkende Væsener, der hjælper den, i hvis Tjeneste de staar. Mens det er meget farligt at se paa sin Fjendes Medusamaske, lider man intet ved at se en saadan Maske anbragt inde i sin egen Drikkeskaal¹⁾.

1) Et Sted hos Plutark (Symposiacon V, 7, 3.) møder man en anden Opfattelse af saadanne Amuletter: Man tror

Man kan vel nok sige, at Medusamasken har været Europas mest udbredte Amulet. Den klassiske Oldtid anbragte den overalt: Paa Klæder (Pallas Athenes Ægide med Medusahovedet er vel blot Amulletten uden paa Dragten), paa Juveler, Vaaben, Instrumenter, Møbler, Lamper, Vaser og Bagerovne; paa Skibe, Templer, Mønter; paa og i Gravene.

Til Grækenland kom denne Maske som et fuldt udviklet Kunstprodukt fra Orienten, rimeligvis Hittitterne. I den ældste Fremstilling havde Masken optrukket Mund, udhængende Tunge, store Huggetænder som et Dyr og gloende Øjne. Senere blev Masken til et Ansigt med et ejendommeligt koldt, forstenende Udtryk; Haaret kan stritte vildt, et Vingepar sættes paa Hovedet, og Slinger indrammer Kinderne (Medusa Rondanini i München). Andre Medusamasker søger at holde Beskuernes Opmærksomhed fast ved et Udtryk af smertelig Pathos; Kristendommen optog Amulletten; i byzantinsk Kultur har man en magisk Sten med et Medusahoved for at sikre sig mod Sygdomme. Maskens apotropæiske Virkekraft kunde forøges,

ogsaa, at den hele Klasse af saakaldte Amuletter hjælper mod Misundelse derved, at Blikket (Uvennens) tiltrækkes af det bizarre (i Amulletten), saa at det ikke rammer de ulykkelige — en Tanke, der ikke lyder primitiv, men snarere synes at tilhøre en senere Tid, hvor man havde tabt den umiddelbare Angst og morede sig over de karrikerede Ansigtmasker, for ikke at tale om de obskøne Billeder og Genstande, der brugtes paa samme Maade som Masker. (Herom straks nærmere.)

ved at man atter paa Masken anbragte andre ondt-afværgende Amuletter.

Medusamasken blev hos Grækerne tillagt forskellige Dæmoner, saaledes som i Odysseen XI, 633, hvor det hedder: Bleg Rædsel greb mig (Odysseus) for, at den høje Persefoneia fra Hades skulde sende det frygtelige Uhyres Gorgohoved mod mig. — Gorgos Hoved er altsaa hos Persefone, men derfor er det ikke nødvendigt at slutte, at der findes en hel Gorgo (eller Medusa) i Underverdenen¹). Tvertimod, vi ser i dette Homervers et Mellemlid i en Udvikling fra Opfattelsen af Medusa som en Maske og til en Opfattelse af Uhyret som en hel Person, Medusa eller Gorgo, hvorom der digtedes Myter. Ja hun blev mangfoldiggjort, idet man gav hende 2 Søstre: Stheno (den stærke) og Euryale (den langt springende); smlgn. den kendte Selinuntmetope, hvor Medusa fremstilles i Løb, mens Perseus skærer Hovedet af hende²).

1) v. Wilamowitz-Moellendorff: Homerische Untersuchungen. Berlin 1884. S. 140.

2) Furtwängler i Roscher: Mythologisches Wörterbuch, under Gorgones. — Obskøne Genstande eller Billeder bruges ogsaa ofte som ondt-afværgende. Tanken er, at i en saadan Blottelse ligger en magisk Kraft, der kan holde det onde borte; men det er højt Spil; en Fjende kan benytte Lejligheden til at tilføje en ondt, paa samme Maade som naar man ikke passer at have sit Ansigt dækket. Naar den farlige Alder nærmer sig, hvor Børn bliver voxne, dækker de deres Nøgenhed — af Frygt for Narak (magisk Indflydelse), hedder det paa Ny-Hebriderne, og ikke af Undseelse (Yrjö Hirn: The Origins of Art i Kap.: The Origins of Self-decoration). Den vilde og

3. Dansemasker. Det har allerede i det foregaaende været omtalt, at Dansen spiller en stor Rolle i Magi, hvor Dansebevægelser ofte maa opfattes som Efterligninger af Dyrs Bevægelser, for at man derved kan faa Magt over dem. Dansen er for saa vidt et praktisk Arbejde, foretaget i praktisk Øjemed. I Kultus har vi set, at Dansen bruges som et Middel til at komme i religiøs Ekstase, til at opnaa en religiøs Rus. Her rejser sig da det Spørgsmaal: Hvorledes kan det være, at det ikke ubetydelige Arbejde som det er at danse, netop kan fremkalde en Løftelse og Følelse af Frihed.

Dans er Kunst, og Kunst er et Middel til Befrielse, som beror paa, at Mennesket er et socialt Væsen.

Hænder der en Begivenhed, der sætter Gemytterne grundigt i Sving, kan de færreste holde ud at sidde hjemme, de maa ud, hvor Folk færdes, ikke alene af Nysgerrighed efter at høre noget nyt, men meget mere fordi det føles som en Lettelse for ens egen Spænding at se andre, tale med dem, høre paa dem.

Paa dette Grundforhold i den menneskelige Natur beror Kunsten. Naar en stemningsbevæget Kunstnersjæl fyldes af stærke Følelser, søger han Lindring ved at meddele sig til andre; han maler et Billede, komponerer et Stykke Musik, rejser en

vore Børn generer sig som Regel ikke. Har man vænnet sig til disse diminutive Klædningsstykker, vil man naturligvis føle en vis Sky ved at tage dem af. Undseelse for legemlig Blottelse er snarere et Produkt af Klæderne end Klæderne af Undseelsen.

Bygning, digter, danser, anlægger en Park som i Versailles, eller en Plads som Amalienborg i København, hvor Enevældens Sans for Orden og Regelmæssighed begge Steder lyser ud af hver eneste Linje. Han skelner ikke skarpt mellem sig selv og andre, han vil have Luft hos Publikum og høre inspirerende Ekko derfra. Faar han ikke denne Forstaaelse, lider han, og om ham kommer da Søren Kierkegaards Ord til at gælde: See derfor vil jeg hellere være Svinehyrde paa Amagerbro og være forstaaet af Svinene, end være Digter og være misforstaaet af Menneskene.

Mere aristokratiske Kunstnere har Publikum paa Afstand og føler sig tilfredsstillet ved Tanken om, at de arbejder for en kommende, mere forstaaende Slægt, eller deres eget Kunstværk kan træde i Stedet for Publikum, saaledes som Goethe, da han skrev Werther, følte sig tilfreds med at give sine egne urolige Tanker en klar, kunstnerisk Form.

Det simpleste Middel, hvorved Kunstneren og hans Publikum smelter sammen til et, er Rytmen, Rytmen i Ord, Musik og Dans. Rytmen ophæver Vilkaarligheden, ved den kan mange slutte sig sammen om at gøre det samme paa samme Tid, den er en social Kraft af uvurderlig Betydning. Endnu i vore Dage er det nok saa meget de syngende Digtere, der svejser en Nation sammen, som det er Diplomatene og Politikerne.

Derfor kan Dansen gennem Legemets rytmiske Bevægelser, mens Sangens og Musikkens rytmiske

Toner fylder Luften, blive Udtryk for et følelsesbevæget Indre, der frydes ved at føle sig yderligere sat i Sving ved den Stemningsbølge, der skyller tilbage fra de andre. Danselyst smitter, og man kan ikke danse, naar man er ene. Det er utænkeligt, at en Eremit skulde danse i sin Eneboerhytte. Danseraseriet, der plagede Europa i 400 Aar og i det 17de Aarh. naaede sit Højdepunkt i Italien, greb alle: Negere, Zigøjnere, Spaniere og Albanesere foruden Landets egne Børn; selv 90-aarige Oldinge sprang omkring ved Siden af 5-aarige Dreng¹⁾.

Hermed er Forklaringen givet paa det Faktum, at Mennesker kan bruge Dansen som Middel til at naa religiøs Ekstase. Men hermed er ogsaa forklaret, hvorfor Mennesker overhovedet danser ved festlige Lejligheder, enten man er Naturmenneske eller civiliseret. Man vil føle Festens Jubel i sin Sjæl, rives ud af sig selv, man vil begejstres, selv om man ikke ved hvorfor. Man skyr ikke Anstrengelserne for at naa det Maal. Mennesket er ikke først og fremmest en Skabning, der gaar paa to og beregner, hvad han kan faa for sit Arbejde; det er ikke engang et Forstandsvæsen, det er — trods den moderne Intelligenspædagogik — i sit inderste Væsen Fantasi. Fantasi er Aandens Grundtrang, som Sult og Tørst er Legemet.

Glæden ved Dansen øges ved brogede Udklædninger, hvortil meget hyppigt Masken hører,

1) J. F. C. Hecker: Die grossen Volkskrankheiten des Mittelalters. Berlin 1865.

saaledes som ogsaa moderne Mennesker kan finde et Karnevalsbal morsommere end at se Damerne i en hvid Kjole og Herrerne i en sort. Heri er Parketgulvenes Løver og Løvinder ganske enige med Hottentotter og Buskmænd, og i denne Enighed tør vi nok se et Bevis for, at vi har fundet en almen menneskelig Sandhed: Mennesker vil have Fantasi og Spænding, og vil ingen give dem disse Herligheder, skal de nok skaffe sig dem ved egen Hjælp, selv om Kvaliteten bliver ringere.

4. Krigsmasker. De unge Krigere hos Maori-folket lærer at rulle med Øjnene, strække Tungen ud og gøre andre Grimacer, for dermed at kunne skræmme Fjenderne under Kampen; paa deres Spyd udkærer de lignende Ansigter. Dajakerne maler midt paa deres Skjolde en Maske med grinende Mund og skarpe Huggetænder i hver Kæbe. En væsentlig Del af Papuaernes Krigsudrustning er Masker med Huggetænder. Fra Japan kendes lignende Ting, ligesom man fra den europæiske Middelalder har Hjælme med afskrækkende Ansigter. Forøvrigt lader det sig næppe gøre at trække en bestemt Linje mellem den Udstaffering, der skal være magisk, og den, der skal jage naturlig Skræk i Fjenderne.

Masken spiller en stor Rolle i de regulære Slag, som primitive Folk til Tider holder med de onde Aander. Naar Indbyggerne i Minahassa paa Celebes rammes af Sygdom eller andre Ulykker, forlader de deres By og slaar sig ned udenfor i

foreløbige Hytter, hvor de ofrer og forbereder sig til den store Kamp. Naar den rette Dag kommer, lister Mændene tilbage til Landsbyen, alle bevæbnede og med Masker paa eller i det mindste sværtede i Ansigtet, og paa et givet Signal begynder de alle at hyle og svinge deres Vaaben for at drive de onde Aander ud.¹⁾

Irokeserne fejrede i Januar, Februar eller Marts det nye Aars Indtræden med en Fest, der varede i flere Dage eller Uger. Mænd og Kvinder klædte sig ud, gik fra Vigvam til Vigvam og slog det mest mulige i Stykker. Man forudsatte, at Folk i denne Tid havde tabt al Forstand og derfor ikke var ansvarlige for, hvad de gjorde; mange benyttede Lejligheden til at faa Balance i deres Mellemskab med Naboen. En Dag anvendtes til at drive de onde Aander ud. Man klædte sig i Skind af vilde Dyr, tog Masker paa og gik fra Hus til Hus med størst muligt Spektakel.²⁾ Som man ser, har disse Irokesoptøjer sin hjemlige Parallel i de Nationalfester, vi her i Landet fejrer hver Nytaarsaften, hvor Politiet udleverer sin Magt til voxne og halvvoxne Gadedrenge.

5. Justitsmasker. Den før omtalte Demeter Kidarias Maske er maaske baade at opfatte som en Kultus- og en Justitsmaske; men hos visse vilde Folk er der Masker, der kun bruges i Retfærdighedens Tjeneste. Naar en Mand paa Loangokysten

1) Frazer; Anf. Skrift III, 61—62.

2) Frazer; Ibidem 72—73.

ikke kan faa sit Tilgodehavende hos en anden, vender han sig til Formanden for en lokal Vehme, hvis Medlemmer holder hemmelige Møder i Skovene, iført Bladdragter og fantastisk overmalede Træmasker. Naar Klageren er hørt, sender Formanden Rettens Medlemmer ud for at kræve Betalingen, og hvis denne ikke erlægges, dræber de Skyldnerens Høns, Geder eller andre Husdyr, skærer hans Bananer ned eller tilføjer hans Ejendom anden Skade. Naar Kvinderne hos det afrikanske Folk Mandingøerne ikke kan enes, optræder en maske-rel Person: Mumbo—Jumbo med Retfærdighedens Stav i Haanden og griber den skyldige, binder hende til én Pæl og tugter hende med sin Stok. Lignende Ting foregaar ogsaa andre Steder.

6. Ligmasker kendes fra alle Verdensdele, Australien vistnok alene undtaget. Enten gav man den døde en Maske over Ansigtet, naar han blev lagt i Jorden, eller man hængte en Maske op paa Væggen i Gravkammeret. Disse Masker kunde være af forskelligt Stof: Guld, Sølv, Bronze, Jærn eller Terrakotta. Bedst var en Maske af Guld, da dette Metal anses for at have særlig Evne til at holde det onde borte; de Trylleformler, de døde fik med i Graven, skulde jo helst skrives paa Guldplader for at kunne virke rigtig kraftigt.

Hovedmotivet til denne Udstyrelse har formodentlig været den samme som for levende Mennesker; Masken skulde hjælpe den Døde til at blive ukendt, naar den laa over Ansigtet, eller den

skulde ved magiske Kræfter holde det onde borte, naar den hang paa Væggen.

Hos de gamle Mexicanere maatte en afdød Konge paa Vandringen til sit tilkommende Opholdssted passere en Vej, der vogtedes af en Slange, en Plads, hvor der laa en Alligator, 8 Ørkenere, 8 Bjerge, hvor der rasede Vinde, der var saa skarpe, at de skar Klipperne af som Barberknive. Først den 5te Dag efter Begravelsen havde hans Sjæl naaet sit Maal, og i den Tid beskyttede Masken ham mod at blive kendt af Dæmonerne.

Fra babylonsk Kunst kendes Masker af Ler, der har været hængt op paa Væggen i Gravkammerene over selve Graven. Man har Masker med skæggede Ansigter, andre, der skærer Grimasser, Masker af modne Kvinder, unge Piger, Børn og Dyr. Hos Fønikerne findes det samme. En Maske fra Kartago i halvt naturlig Størrelse med 3 Huller til Ophængning, og lignende Masker fra Cypern stammer alle fra saadan Gravanvendelse.¹⁾ De har utvivlsomt været opfattet apotropæisk.

Man kender endvidere Gravmasker fra Ægypten, Mykene, Kertsch i Sydrusland og forskellige andre Steder i Europa. I Musée Carnavalet i Paris har jeg bemærket et Par Stykker fra Sarkofager fra det 4de eller 5te Aarhundrede; i hvert Fald den ene af disse har i Følge den vedlagte Seddel ligget over et Barneansigt.

1) Musée national du Louvre, Figurines antiques de terre cuite par Léon Heuzey I S. 42, 52, 58—59, 159.

En anden Grund til at anvende Ligmasker, lidt anderledes, har været, at den døde skulde ligge paa lit de parade saa lang Tid, at man navnlig i et varmere Klima har maattet skjule Opløsningen ved Kunst. Franske Konger har baade i ældre og nyere Tid ligget udstillet i 8—10 Dage med Voxmaske over Ansigtet. En Samling saadanne Kongemasker opbevaredes i Saint-Denis til Revolutions-tiden, hvor de forsvandt.

I Museo nazionale i Neapel findes et helt Voxhoved fra en Grav ved Cumæ. Et Menneske var blevet henrettet, og hans Lig blev derefter udleveret til Familien, der lod dette Voxhoved lave til Kroppen, fordi Liget skulde udstilles offentlig før Begravelsen. Da Nero havde forgivet Britannicus ved Tallet, blev hans Ansigt overgibset for at skjule den sorteblaa Farve af det underløbne Blod. Da Ligtoget gik over Forum, blev det imidlertid Regn, saa Gibsen skyllede af, og Farven i Ansigtet røbede Forbrydelsen.¹⁾

Naar Embedsadelen i Rom tog en Ligmaske i Vox af det Familiemedlem, der havde beklædt Ædiliteten eller et højere Embede, maa Grunden hertil være et Overklasseønske om at gøre Begravelsen til en saa stor Fest som mulig med Udstilling af den døde i flere Dage. Der siges et Sted²⁾, at den døde var udstillet i 7 Dage, blev brændt den 8nde, og Asken begravet den 9ende. I et

1) Dio Cassius LXI, 7.

2) Servius til Vergils Æneide V, 64.

varmt Klima bliver da en Voxmaske en Nødvendighed. Ved selve Ligtoget var det en af Vox og Klæder lavet Figur, der laa ovenpaa Ligbaaren og traadte i Stedet for den døde. Til Kejser Augusts Begravelse lavede man en Løjebænk af Guld og Elfenben, smykket med guldindvirkede Purpurtæpper. Paa denne Bænk laa der en Voxfigur, klædt i Triumfatordragt, der forestillede den døde Imperator, men han selv laa skjult i en Kiste nedenunder¹⁾).

Efter fuldendt Begravelse stilledes disse imagines op i Atriet; maaske satte man da Masken i Forbindelse med en Buste, saa at man altsaa fik et Brystbillede. Hvornaar det er blevet Skik at lade levende Personer bære de afdødes Voxmasker ved Begravelsen, vides ikke. Disse Personer stod paa Vogne, med Dragt og Smykker, som passede til de Mennesker, hvis Masker de bar.

I denne Sammenhæng maa ogsaa nævnes en Del Hjælmmasker eller Ansigtshjælme af Sølv, Bronze eller Jærn; Forsiden er et Portræt i Metallet. Som Regel er de fundne i Grave, undertiden liggende oven paa den dødes Ansigt. De allerfleste af disse kan umuligt have været brugt i Krig, da de er fremstillet af ganske tynde, drevne Plader og sammensat af forskellige enkelte Stykker; Huller til Øjne og Mund er som Regel ogsaa ret smaa. Det maa have været Processionsvaaben, Gravvaaben, der medgaves den døde, eller de maa

1) Dio Cassius LVI, 34.

have været bestemt til en anden lignende Skinanvendelse¹).

7. Skuespilmasker i græsk-romersk Kultur.
Disse Masker lader sig ikke skille ud som en særlig Gruppe, uden at man begaar en Vilkaarlighed. Men det er ganske praktisk at holde dem for sig selv, fordi de har spillet saa stor en Rolle i europæisk Oldtidskultur, ikke alene i Teatrets Historie, men ogsaa i Dekorationskunsten.

Ved de dionysiske Fester i Hellas smurte man sig oprindeligt med Bærme i Ansigtet og hængte Blade ned langs Kinderne som kunstigt Skæg. Dette førte naturligt til, at man lavede en Maske og satte den for Ansigtet, naar man deltog i de dionysiske Processioner eller optraadte som Skuespiller paa Scenen.

Aischylos gjaldt i Oldtiden for den egentlige Opfinder af Teatermasken σ : den tragiske Maske²). Om Opfindelsen af de to andre Arter: Komediens og Satyrspillet er vi ikke underrettede.

Masker maa have medført mange Ubehageligheder for Skuespillerne. De maa have været meget varme og umuliggjort alt Minespil; en Skuespiller maa have virket som en Marionetfigur, men den store Afstand i Teatret mellem Skuespiller og

1) Benndorf: Antike Gesichtshelme und Sepulcralmasken i Denkschriften der kaiserl. Akademie der Wissenschaften, phil.-hist. Classe XXVIII, Wien 1878.

2) Horats: Ars poetica 278; Aeschylus repertor personæ. Den nyeste Behandling af de antike Teatermasker er vel Daremberg-Saglio: Dictionnaire des antiquités (Artiklen persona).

Tilskuer har vel gjort Bibeholdelsen nødvendig. Af dens grove Træk har man kunnet se en Del; et Minespil vilde utvivlsomt være gaaet tabt for de fleste paa Tilskuerpladsen.¹⁾

8. Dekorationsmasker. Hvad der er forsøgt i det foregaaende, er blot at give et Indtryk af den rige Anvendelse, Mennesker, navnlig paa primitive Kulturtrin, har gjort af Masker. Frodigheden er saa stor, at det kan være ret vilkaarligt, om man vil henføre bestemte Tilfælde under det ene eller det andet af de opstillede Synspunkter. Dette ligger i Sagens Natur.

Maskerne er ikke etnografiske Snurrepiberier, men potenserede Udtryk for det menneskelige Ansigts Minespil. For os Kulturmennesker er, hvad der kan aabenbare sig af Sorg og Festjubel i et eneste Blik, mere værd end Alverdens Masker. Men hvad enten man søger at tyde et levende Menneskes Ansigtssprog eller at sætte sig tilbage til den Fantasi, der har skabt Maskerne, er Interessen til syvende og sidst den samme: at søge at begribe noget af, hvad der huses i en Menneskesjæl af Glæde og Smerte, Haab og Angst, Kærlighed og Had; stort større er vel ikke den Skala, hvorover menneskeligt Stemningsliv i Almindelighed raader.

Da Maskerne ikke mere blev taget med den gamle Alvor, blev de Legetøj og fandt en rig An-

1) Foruden de allerede nævnte Arbejder om Masker, maa jeg især anføre en Afhandling af Richard Andree i Archiv für Anthropologie, Braunschweig 1886 S. 477.

vendelse i Dekorationskunsten. Satyrmasken, den tragiske og komiske Maske fik en Udbredelse, der kan sammenstilles med Medusamaskens; i antik Maler- og Mosaikkunst er de meget anvendte Motiver. Fra en saadan Anvendelse stammer de 3 Masker, Hilker har malet paa Buen over vor Trappe.

De tre Masker er en Silensmaske, en komisk og en tragisk; de repræsenterer de tre Hovedformer af det græske Drama: Satyrspil, Komedie og Tragedie. Silen var den ældste af Satyrerne, en som Regel gemytlig, naragtig Drukkenbolt, med skaldet Pande og haaret Krop, tykmavet, alkohol-fed og almindeligvis i en noget omtaaget Tilstand¹⁾.

I Buen over det øverste Trin: En Hermelin i Vinterdragt (med en vissen Bøgegren), en Dunhammer, en graa Hejre, en Pindsvineknup, en Hermelin i Sommerdragt (med en frisk Bøgegren).

1) Prof. A. Mau, hvem jeg i sin Tid har forelagt et Fotografi af disse Masker bemærker: Aehnliche Silensköpfe kommen in Pompeji vor, auch ähnliche Masken wie die beiden anderen finden sich wohl, aber bestimmte Vorbilder wüsste ich nicht nachzuweisen. Für diese Vereinigung der 3 Masken findet sich wohl kein Vorbild, sie ist wohl freie Erfindung Herrn Hilkers. Die Art wie sie verbunden sind, durch Festons, knüpft an — sehr frei — an die Wände zweiten Stils mit aufgehängten Festons, wo an den Aufhängepunkten auch Masken vorkommen, aber wohl nicht allein, sondern in Begleitung anderer Gegenstände wie Musikinstrumente, u. dgl.

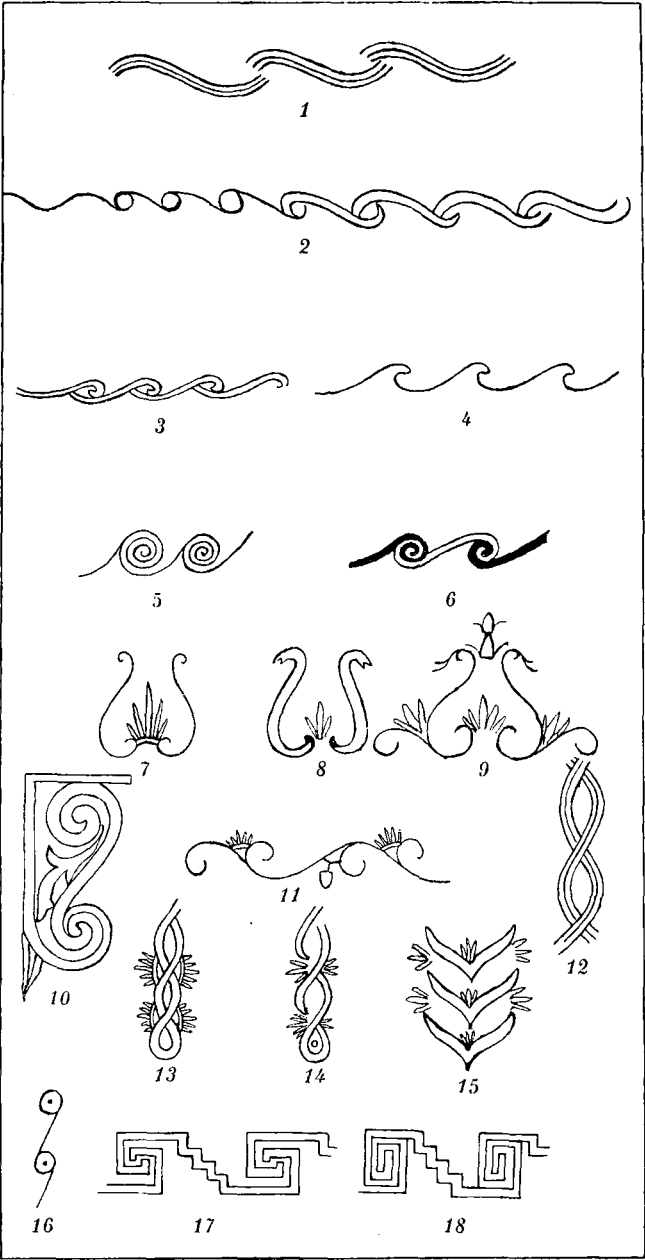
Bølgeornamentet.

Vi er nu paa første Sal og gaar strax videre til anden. Under den nederste Bue er malet: Egern, Dueurt, Rørdrum, Bredbladet Mærke og Pindsvin med Unger. Under den store Bue paa anden Sal ses: Grævling, Natlys, Husmaar, Spiræa, Hane paa en Gavlspids, Pastinak, Hare, Hjortetrøst og Ræv. Den nederste Del af Væggen omkring Trappen er malet som sorte Kvadre, den øverste Del er gul; et smalt rødt Baand med hvide Rande skiller det gule fra Konsollerne, der bærer Loftet; mellem disse er et grønt Baand, smykket med en lys »Stejlmæander« med »Spidser«.

Mellem det sorte og gule er der i lys Farve paa lys Grund malet et saakaldt Bølgeornament. Der skal her gøres et Forsøg paa at trække nogle Linjer af dette Ornaments Oprindelse og videre Historie.

Det simpleste Ornament er en lige Linje. Ved at bølge den ud og ind, som vi ofte gør i Margenen af en Bog for at fremhæve et Sted i Texten, synes Linjen at blive fornrigere og mere udtryksfuld. Saadanne Bøgelinjer — enkelte eller parallele, frembragte samtidigt af et flertandet Metalinstrument — er karakteristisk for Keramiken i Vite Lag i Troja (det homeriske¹). Dette Ornament synes imidlertid ikke at kunne føre til det saakaldte Bølgeornament, men man maa prøve et nyt Udgangspunkt.

1) Dörpfeld: Troja und Ilion. Athen 1902 S. 294.

I Museum für Völkerkunde i Berlin findes en meget stor Samling Lerspindestene fra forskellige Lag i Troja; mange af disse er smykkede med et ganske simpelt Ornament, hvis enkelte Afdelinger bestaar af 3 parallele Linjer (Fig. 1). Fig. 2 gengiver Ornamentet paa Kammen af en etruskisk Gladiatorhælm fra 4de Aarh. før Kr., nu i Berlins Antiquarium. Ornamentet er beslægtet med foregaaende, men bestaar kun af to parallele Linjer, og jo smallere Kammen bliver ned over Nakken, des smallere og simplere bliver Ornamentet. Fig. 3 viser Ornamentet om Tibergudens Horn i Louvre. Fig. 4 er det almindelige Bølgeornament, som allerede findes paa trojanske Spindestene; det er i Virkeligheden det samme som Fig 1, kun er der en enkelt Linje, og de enkelte Stykker er stillet en Smule mere paa Højkant. I Parthenons Østgavl dukker som bekendt Solguden op af Havet. Overfladen af det Stykke Marmor, der skal være Havspejlet, er dækket af saadanne Ornamenter, der altsaa her skal gengive virkelige Bølger. Opstillingen i Tempelgavlen har forøvrigt hindret, at nogen har kunnet se disse Ornamenter, men da Marmorblokken nu staar paa et lavt Postament i Britisk Museum, kan enhver overbevise sig om, hvor omhyggeligt Kunstneren i sin Tid har udført sit Arbejde. — En videre Udvikling af Fig. 4 fører til Spiralen, i en mere simpel eller mere kunstig Form (Fig. 5 og 6).

Ofte sættes to enkelte Grundmotiver symme-

trisk overfor hinanden, og et Bladornament anbringes i Midten. Fig. 7 er meget hyppig paa Vaser, navnlig maaske Rødfigursvaser. Dette Motiv lever endnu her i Landet; paa Fig. 8, der er fra Kalkmalerierne i Slaglille Kirke uden for Sorø, er den øverste Bue fliget som paa et Blad. Fig. 9 er fra et moderne Rullegardin. De sædvanlige græske Dørkonsoller (Fig. 10) er intet andet end en saadan Spiral, og de stiliserede Blade, der kan sidde paa disse Konsoller paa Siden og nedenunder, er det i disse Ornamenter ganske almindelige Bladmotiv. Hermed kan sammenlignes Bladet i Volutthjørnerne paa det ioniske Kapitæl¹). Fig. 11 maa vel betragtes som en friere Benyttelse af dette samme Grundsystem; det er et Ornament, der har vist sig i Besiddelse af en utrolig Frodighed og udviklet en rig Mangfoldighed af Former.

Hvis den her opstillede Sammenhæng kan anses for rigtig, blev altsaa det opr. simple Ornament i Fig. 1 udviklet til en hel Række Motiver, hvoraf er nævnt enkelte typiske. En anden ganske lille Forandring blev Udgangspunktet for en Række andre Nydannelser. Rykker man de enkelte Stykker i Fig. 1 nærmere sammen, faas Fig. 12, der allerede findes paa de trojanske Lerspindestene i Berlin. Det kunde se ud, som om 2 Tove var snoede krydsvis, men det kan kun være tilsyneladende. Hvad skulde nemlig den ovale Tingest i

1) Smlgn. Jul. Lange i Videnskabernes Selskabs Skrifter 5, 5, 2, S. 24.

Midten være, hvorom Tovene skulde tænkes snoede? Hvor lidt et saadant Ornament skal tænkes som »Tovornament« fremgaar af Fig. 13, 14 og 15, der er fra de gamle Lersarkofager fra Klazomenai, nu i Berlin. Fig. 13 er tilsyneladende Tovornament; Fig. 14 viser, at der alligevel ikke er Tale om noget Tov, og Fig. 15 er vel blot at betragte som en Opløsning af Fig. 13 og 14.

Fig. 16 er et Keramikornament fra VII Lag i Troja¹). Det bestaar af tangentsforbundne Kredse med et ophøjet Øje som Midtpunkt. Disse Øjne (smlgn. Fig. 14, nederste Ring) førte meget tidligt til, at dette Ornament kom til at skifte fuldstændig Karakter, idet Øjet blev til et Søm eller lign., hvorom 2 Tove blev flettede. Vi faar da et ægte »Tovornament«, der kan gøres bredere, ved at 2 Rækker Søm sættes ved Siden af hinanden, og Tovene slynges da kunstigt mellem dem; allerede paa en italiensk Hjælm fra 3—4 Aarh. før Kr. i Antiquarium i Berlin har jeg bemærket Motivet behandlet saaledes. Om Ornamentets senere Historie har J. L. Heiberg samlet en Del i sin Bog: Italien S. 173 flg. Naar denne Forfatter imidlertid hævder, at Udgangspunktet for disse Ornamenter er Nagler, hvorom der snos Tove, da tror jeg, paa Grund af det ovenfor udviklede, ikke, at denne Forklaring er rigtig. Jeg kan ikke se andet, end at Naglerne oprindeligt er noget tilfældigt og sekundært²).

1) Dörpfeld: Troja und Ilion Fig. 218.

2) Naar det endvidere S. 176 hedder, at Længdefurerne i de snoede Tov- eller Remmeornamenter hos Longobar-

Bølgeornamentet er ikke noget specielt græsk eller europæisk. Der er aabenbart Ornamenter af en saa primitiv Natur, at de kan findes overalt, ligesom en stor Masse af Menneskers ældste kendte Forestillinger om forskellige Livsforhold er ens overalt. Paa et gammelperuansk Tæppe, dannet af forskelligt farvede Fer, nu i Museum für Völkerkunde i Berlin, har jeg bemærket et fuldkommen normalt Bølgeornament. Lige saa lidt er Mæanderen særlig europæisk; den findes f. Eks. paa et gammelperuansk vævet Stykke Tøj i samme Museum. Et Stykke Tøj fra Ny-Mexico, nu i Trocadéromusæet i Paris har et Ornament (Fig. 17), der danner et mærkeligt Mellemlid mellem et Bølgeornament og en Mæander. Udgangspunktet er aabenbart Bølgeornamentet, men da dette skal væves, maa de buede Linjer erstattes af lige eller af Zigzagstreger. Man kunde fristes til at antage, at Mæanderen har udviklet sig af Bølgeornamentet, ved at dette blev anvendt i vævede Stoffer. Disse Vævemønstre kunde atter overføres paa Lertøj som Fig.

derne er et oprindeligt byzantinsk Motiv, hvor Furerne adskiller Randene fra et svagt hvælvet Midtparti, men som Longobarderne forfladede til simple Riller, der deler Remmen paa langs, da tror jeg, at man med en saadan Betragtning stiller Sagen paa Hovedet. Snarere er det Byzantinerne, der aandfuldt omdannede den gamle fra Trojas Forhistorie kendte Maner at anbringe 1 eller 2 Længderiller i det krumlinjede Ornament (Fig. 1), indtil de fik den furede Læderrem i Heibergs Fig. 88, mens de tommelfingrede Longobarder uden Vidtløftighed holdt sig til den gamle Maner.

18, der er fra en Gravvase med Ansigt fra nuværende Republik Argentina; Vasen findes ligeledes i Trocadéromuseet (Nr. 40355—56).

Loftet.

Loftet er overordentlig smukt. I Midten er der en Roset omgivet af en kvadratisk gul Ramme; fra denne udgaar 4 rektangulære Felter, fyldte med stiliseret Acanthusløv og fantastiske Blomster, som i Loftet i Stengangen; hvert Felt omsluttes af en bred, gul Ramme. I de derved fremkomne 4 Hjørnefelter har Hilker malet en Ørnegrif, en Løvegrif, en Svinx og en Pegasus.

Det historiske Udgangspunkt for Grifforestillingerne og Griffremstillingerne maa vistnok søges hos Hittiterne i Syrien¹⁾. Derfra kendes et ejendommeligt Dyr, der bestod af en vinget Løvekrop med Ørnehoved, og som tænktes som en fredelig dæmonisk Vogter af Helligdomme. Ved at over-

1) Hittiterne var udbredt over Lilleasien, Armenien, Syrien og Mesopotamien; politisk Stormagt naaede de at blive omkring Midten af det 2. Aartusinde f. Kr. Salomons Tempel i Jerusalem skal være blevet til under hittitisk Indflydelse; den saakaldte Niobefigur i Sipylosbjærgene i Lilleasien er hittitisk. Den heraldiske Anbringelse af Løverne i Løveporten i Mykenæ og Dobbeltøxen (Labrys) som religiøst Symbol peger samme Steds hen. — Sam Wide: Lilleasiens Kultur i Værdenskulturen I S. 153 flg. Det er vel ogsaa i hittitisk Kunst, at man første Gang træffer Grif og Svinx stillet lige over for hinanden som et Vægterpar — noget, der senere blev saa alm. i græsk Kunst.

føres til Ægypten forvandlede Dyret Karakter, blev et mægtigt og hurtigt Rovdyr, der mest fremstilledes i Løb, og dets Billede blev et hieroglyfisk Tegn for den største Hastighed. Denne ejendommelige ægyptiske Ørnegrif overførtes tidligt til ægæisk græsk Kunst.

Samtidig naaede den opr. Ørnegrif fra Syrien til Grækerne, rimeligvis gennem Fønikerne, hvis historiske Opgave det i saa høj Grad var at handle med andres aandelige og materielle Varer. Paa Cypern er fundet Ørnegriffer i hittitisk Stil, siddende med den ene Pote løftet, parat til at slaa fra sig, som en opmærksom Vogter. Da den ægæiske Kultur gik til Grunde, og den saakaldte arkaiske Kunst skabtes fra det 8nde Aarh., sejrede den fredelige hittitiske Grif over den stridbare ægyptiske.

Det vil vistnok være ganske ørkesløst at spørge om, hvilken af de 2 Typer vor soranske Ørnegrif tilhører; den er en ren Dekorationsgenstand, der ikke overholder nogen bestemt Stil.

Endnu en tredie Grifforn maa omtales, fordi det var den, der førte til *Løvegriffen*. I gammel babylonisk Kunst skabtes et Væsen af Jordens og Luftens stærkeste Dyr, idet man udstyrede det med Løvekrop, Løvehoved, Ørneben, Ørnehale og Ørnevinger¹⁾. Dette Fantasi-væsen genfindes hos Assyrerne og hos Perserne; de sidste udstyrede yderligere Løvegriffen med bøjede Horn paa Pan-

1) Daniel VII, 4 saa i Drømme et stort Dyr, der var som en Løve med Ørnevinger.

den. Denne Form gik over i græsk Kunst omtr. paa Darius's Tid, men Grækerne erstattede Ørnehalen og Ørnebenene med de tilsvarende Lemmer af en Løve, og saaledes er vi naaet til vor soranske Løvegrif.

Griffene kom fra Orienten som Billeder eller symbolske Forestillinger uden ledsagende Myte. Grækerne begyndte paa sædvanlig Maade at omdigte det modtagne Stof efter deres Behov. Aischylos, hvis store Fantasi gerne tumler med Zeus, kalder Griffene: Zeus's skarptnæbbede, stumme Hunde (Prom. 803); andre Steder tillægges Dyrene Dionysos og Artemis. Af særlig Betydning blev det, at de tillagdes Apollo; om ham troedes det jo, at han hvert Aar drog til Hyperboreernes Lysfolk, og Griffene tænktes da at bo mod Nord og vogte det Guld, som de enøjede Arimasper vilde røve fra dem.

Griffen anvendtes i Orienten som Mønster paa vævede Tæpper, og med disse er den trængt videre frem mod Vest; særlig hyppige er de i Venedig¹).

S v i n x e n var i Ægypten en Personliggørelse af Solguden og tillige et Billede af Kongen. Den kaldtes Hu (=bevogte, Vogter); den koptiske Benævnelser skal være bel-hît (Vogter), den arabiske abûl-hûl (Skrækkens Fader). Den fremstilledes

1) Herodot III, 116, IV 13 og 27. — Furtwängler hos Roscher, Artiklen Gryps (Spalte 1742—77). — L. Stephani: Comptes-rendu de la commission impériale arch. St. Petersbourg 1864.

som Løvekrop med Mandshoved og anvendtes monumentalt til at danne Spalier langs Tempel- og Processionsveje og som Vagtpost foran Dødeboliger; ogsaa Dekorationskunsten gjorde Anvendelse af den¹⁾.

Tidligt gik den ægyptiske Svinx til Vestasien, hvor den kom under Indflydelse af babylonsk-assyriske Kunst, der i høj Grad yndede at fremstille Dæmoner med Vinger, f. Ex. de paladsvogtende Tyredæmoner. Svinxen blev her kvindelig og fik Vinger, og i denne Skikkelse vendte den tilbage til Ægypten.

Allerede i mykensk Tid naaede dette Fabeldyr i kvindelig og vinget Skikkelse ogsaa til Grækenland, hvor den blev en hyppigt anvendt Figur, navnlig som Ornament, i ringere Grad monumentalt.

Svinxen kom til Hellas uden ledsagende Myte; Homer kender den ikke. Hos Hesiodos (Theogon. 326) siges Echidna at have født Svinx, eller Fix, som Udyret kaldes paa dette Sted. Senere maa Folkefantasiens have bemægtiget sig Svinxen og gjort dens Skikkelse til en Aabenbaringsform for Keren, en ond Spøgelsesfigur, der er ligesom en Slags Protoplasma for de senere klart afgrænsede Gudeskikkelser. Aischylos kalder den (Septem 776) »den mandrøvende Ker«.

1) Ved de kinesiske Kejsrergrave nær Mukden findes paa lignende Maade langs Vejene Statuer af virkelige og fantastiske Dyr, staaende i Skyggen af aarhundredgamle Cedertreer. L'Illustration, 1ste Oktober 1904).

For os, der kun har en mangelfuld Fortids-
overlevering, er Svinxen særlig knyttet til Oidipus-
sagnet¹⁾, hvor den siges at have taget Plads uden-
for Theben og forelagt de Vejfarende sin kendte
Gaade:

Jorden bærer et Væsen med tvende, trende, og fire
Fødder; een er dets Røst; kun det kan Skik-

kelse skifte,

Af hvad der kravler paa Jord, i Luft eller Hav-
dybet lever.

Men naar det vandrer af Sted paa det største An-
tal af Fødder,

Svagest er da den Kraft, som strømmer igennem
dets Lemmer.

De, der ikke kunde gennemskue Spørgsmaa-
let, maatte lade deres Liv. Da kom Oidipus og
løste Gaaden:

Ulykkesflyver, Du Dødningemuse²⁾, om end det dig
harmer,

Lyt til min Røst, ti mit Ord standser din syndige
Færd.

Mennesket har du for Øje, der kravler hen over
Jorden

Paa alle fire som spæd, naar det er født af sin
Mor.

1) Oidipussagnet bestaar væsenligt af 3 ældgamle Æven-
tyrtræk: Udsættelse af et Barn, Nedlæggelsen af et
Udyr, Opnaaelsen af en Brud ved at gætte en Gaade.

2) „Dødningemuse“ skal vel betegne Svinxen som Vogter af
de døde i Underverdenen. Allerede i Ægypten bliver
Aker, Underverdenens Vogter, flere Gange fremstillet i
Svinxskikkelse.

Og i sin Alderdoms Svaghed til tredje Fod tar
 det Stokken,
 Nakken blir bøjet og krum, tynget af Alderens
 Vægt.

Da tilføjede Svinx sig selv Døden, og Theben var
 frelst.

I Oidipussagnet træder to af Svinxens Egen-
 skaber frem: Den er den ødelæggende Dødsnø og
 tillige som Gaadesangerske en aandelig Overlegenhed.
 Hertil kommer nu som en tredje Egenskab, der
 ikke er ualm. hos slige Væsener, en vis Bolerdrift.
 Derfor kan den sættes i Forbindelse med Afrodite,
 og den fremstilles undertiden som et Væsen, der
 ejer en forførende Skønhed.

Men Svinxen har endnu flere Egenskaber.
 Navnlig anvendes den som Symbol paa Gravene.
 Forbilledet herfor er utvivlsomt at søge i Orienten.
 Fønikerne tænkte sig Dødsdæmonen i Løveskik-
 kelse og satte derfor dette Dyr paa Gravene. Og-
 saa Hunden var et Symbol paa de underjordiske
 Magter (jvf. Kerberos), hvorfor man i Attika i det
 fjerde Aarh. satte Hunde paa Graven. Herfra er
 der kun en lille Overgang til at anvende Svinxen
 som en Hjælper mod det onde, hvorefter nærmere
 nedenfor. Tilsidst blev Dyret brugt som blot og
 bart Ornament eller som en Etikette som paa vore
 Dages ægyptiske Frimærker¹⁾.

1) Joh. Ilberg: Die Sphinx in der griech. Kunst und Sage i
 Jahresbericht des königl. Gymnasiums in Leipzig 1896.
 Afhandlingen skal ogsaa være udkommet i Særtryk.

For moderne Mennesker er Svinxen et Symbol paa det gaadefulde. I Luxembourg Musæet i Paris findes en Gruppe af en Svinx og en ung Mand¹⁾. Svinxen har Løvekrop, Hovedet er en Ynglings, men koldt, dæmonisk, maskeagtigt; Ørene er spidse som en Satyrs. Den rejser sig paa Bagbenene og omslynger med Forpoterne bagfra den nøgne, unge Mand. Hans Bryst rives til Blods, men i krampagtig Ekstase strækker han Armene stift opad, mens han vender Hovedet om mod Svinxen, der trykker et Kys paa hans Mund.

Det hele er symbolsk. Det er Mennesket, der i sin hvileløse Grublen over sig selv og sin Skæbne søger sin højeste Lykke i at ofre sit Liv som Betingelse til Tilværelsens ubarmhjærtige Svinx, i Haabet om at faa Velsignelseskysset trykket paa sin Læbe — eller i det mindste finde Evighedens Ro i Dødens Favntag.

Endelig er der Pegasus, om hvilken Sagnene fortalte mange Ting: Dengang Perseus havde hugget Hovedet af Medusa, sprang Pegasus alene, eller sammen med Chrysaor, frem af Medusas Blod. Som Regel berettes det, at Perseus skyndte sig bort med Medusas Hoved uden at bekymre sig om Hesten, men undertiden sætter han sig dog op paa den og rider af Sted. Senere tog, fortælles det, Pegasus Bellerophon paa sin Ryg og hjalp ham i Kampen mod Chimæra, men kastede ham derefter

1) Ernest Christophe: Le Baiser Suprême.

af og svang sig op til Zeus for at blive Gudekongens Drabant og holde hans Lyn og Torden (Theogonien 284), eller ogsaa tænktes den i Tjeneste hos Aurora, Morgenrødens Gudinde. Man satte dens Navn i Forbindelse med Ordet: pege (Kilde) og gjorde den til Skaber af forskellige Kilder: Hippukrene (Hestens Kilde), Aganippe, Kastalia og Pirene. Allerede paa korinthiske Mønter fra ca. 600 f. Kr. er P. fremstillet med Vinger, som den beholdt hele den græske Kunst igennem.

For at finde Rede i alt dette maa vi først og fremmest gaa Sammenhængen mellem de enkelte Led efter i Sømmene. Perseus henretter Medusa. Som før udviklet var Medusa oprindelig blot en Maske, der var en kostelig Skat, da man ved den kunde holde alle de lurende onde Dæmoner i Sjak. Men i Følge en naturlig Personificeringstrang blev Medusamasken til Medusapersonen. Paa dette Standpunkt af Medusaopfattelsen har den, der vil have den herlige Maske, ingen anden Udvej til at faa den end at henrette Uhyret og løbe med Hovedet (Masken); det er det, Perseus gør, og heri er der Sammenhæng og Mening.

Naar det saa endvidere hedder, at ved denne Operation springer Pegasus frem som en ren Tilfældighed, er Sammenhængen brudt. Sammenføjningen er saa kunstig, at den let lader sig pille fra hinanden. Henrettelsen af Medusa og Fødslen af Pegasus kan ikke oprindelig have haft noget med hinanden at gøre, og heri bestyrkes man ved en

Overlevering, Tegeaterne havde om Medusas Drab, hvor der ikke var Tale om nogen Pegasus. Man maa ogsaa betænke, at den Medusa, Perseus dræbte, havde Menneskehoved (om end hæsligt karrikeret), men at Pegasus er en Hest. At lade en Hest skabes af en Menneskeskikkelse er dog lovlig unaturhistorisk, om end man maa indrømme, at sligt for en primitiv Livsopfattelse ikke er saa urimeligt som for os.

Hvad Mening der er i Henrettelsen, har vi allerede set og kan dermed lade denne Myte fare og vende os til den anden: Pegasus Opstaaen af Medusas Blod. Man fornemmer strax, at den egentlige Kerne heri er en genealogisk Meddelelse om Pegasus's Herkomst. At holde Rede paa en Stamtavle er en Interesse, der naar dybt ned i menneskeligt Sjæleliv.

Som Pegasus's Moder nævnes regelmæssig en vis Medusa, som dens Fader Poseidon, begge i Hesteskikkelse. Poseidon tænktes i meget gammel Tid som en Tyr eller Hest, der havde hjemme i Jordens Indre og ved Brøl eller Vrinsken frembragte Jordskælv; han havde et Tilnavn, Eurymedon, den vidt herskende (Pindar Ol. 31). Nu er Gudenavnene baade i græsk og romersk Mytologi oprindeligt Tillægsord, og man danner derfor med stor Lethed baade mandlige og kvindelige Gudenavne og Gudevæsener (Glaukos, Glauke — Hippolytos, Hippolyte — Faunus, Fauna — Volumnus, Volumna¹). Det kvindelige Sidestykke til

1) Usener: Götternamen, Bonn 1896. S. 33 flg.

(Poseidon) Eurymedon bliver Eurymedusa. Pegasus er Barn af disse Hesteforældre og bliver selv en Hest; denne Hestemoder (Eury)medusa kan opr. ikke have haft noget at gøre med Medusamasken, der er en Amulet. Medusa maa være Navn for 2 forskellige Ting, der er blandet sammen.

Forholdet til Kilderne var en Arv, Pegasus fik fra sin Fader. Poseidon var — som den Gud der bor i Dybet — Herre over Kilder og Floder, og naar Flodguder senere tænktes i Tyreskikkelse eller i det mindste med Tyrehorn, maa deri ses en Levning af en opr. Tyreposeidon; det var han, der gav Frugtbarhed ved at lade det underjordiske Vand vælde frem til Overfladen¹). Denne samme Evne tillagdes Hestesønnen Pegasus, der ved et Spark med sin Hov kunde slaa Jordskorpen i Stykker, saa en Kilde rislede frem²).

- 1) Med Poseidons Hesteskikkelse kan sammenlignes den nordiske Opfattelse af Nøkken som en Hest. Hertil svarer den skotske Kelpie. Mellem Callander og Loch Katrine ligger Loch Vennachar i et vidunderligt smukt Landskab, der er kendt fra Walter Scotts: *The Lady of the Lake*. Paa Nordsiden af Loch Vennachar ligger Coillie-Bhroine (Klageskoven). Paa en varm Sommerdag, da nogle Børn legede ved Bredden, steg en broget Hest med lang Hale og Manke op af Søen. Børnene satte sig træstigt op paa denne Kelpie, der forlængede sin Ryg for at faa Plads til alle. Dernæst styrtede den sig i Vandet, styrede til sin Hule og aad alle Børnene undtagen en Dreng, der undslap. Ved Lochan-na-Corp (Ligsøen) ødelagde Hestekelpien et helt Begravelsestog. (Ferguson: *Tourists' Guide to Callander, The Trosachs, Loch Katrine, Loch Lomond* o. s. v. S. 18—19.)
- 2) Smlgn. Moses, der slaa Hul paa Klippen med sin Stav, saa Vandet springer frem.

Naar Pegasus ikke kan hævde noget særligt Forhold til Kilderne for sig selv, men maa dele dette med sin Fader, er det rimeligt, at dens Navn ikke kommer af: pege, Kilde, men af Tillægsordet pegos, fast, stærk, muskuløs, en Bestemmelse, der passer fortrinligt til en Hest. Pegasus betyder altsaa blot: den stærke Hest¹⁾.

Andre Egenskaber, der i al Almindelighed til-lagdes Heste, er tildigtet Pegasus i ganske særlig Grad.

Hesten er Kampdyr og som saadan en af Hel-tens allerbedste Venner. Den trækker hans Strids-vogn, bærer ham paa sin Ryg, redder hans Liv i Krig og giver ham den hædrende Sejrspris i Sports-kampe. Herodot finder det ikke under sin Vær-dighed i visse Partier af sin Verdenshistorie at for-tælle om Væddeløbshestes Sejre, og om hvor de blev begravet; selv i Parthenonsfrisen er Interes-sen for Hestene omtrent lige saa stor som for Menneskene. Pegasus, der stammede fra Afgrun-dens stærke Dæmoner, var en naturlig Hjælper for Bellerofon i Kampen mod det fantastiske Uhyre Kimæra; den tog Helten paa sin Ryg og bar ham gennem Luften paa sine Vinger.

Hesten ansaas i den klassiske Oldtid for et meget erotisk Dyr. Som et virksomt Middel ved Blandingen af Elskovsdrikke omtales noget, der hedder »hippomanes«, der er noget paa en Hest,

1) Franciscus Hannig: De Pegaso i Breslauer Philologische Abhandlungen, Band VIII, Breslau 1902.

men det forklares forskelligt. Det er vel paa Grund af denne Egenskab hos Dyret, at unge Mænd og Kvinder kan kaldes »Foler«¹⁾. Det er rimeligvis af samme Grund, at Pegasus ofte forekommer paa kvindelige Smykkeskrin.

Hesten hører endelig til de Dyr, der har aandelige, »musiske« Egenskaber. Achilles Heste græder, da de hører, at Patroklos er falden (Iliaden 17, 426); Hesten Xanthos profeterer Achilles hans nære forestaaende Død (Il. 19, 404). I ganske særlig Grad* maatte Pegasus blive en Poesiens Hest, jo mere den sattes i speciel Forbindelse med Hippukrene, Musernes hellige Kilde paa Helikon.

Paa Grund af alle disse usædvanlige Egenskaber blev Pegasus et Dyr, hvis Billede anbragtes paa Hjælme og andre synlige Steder for at skræmme det onde bort²⁾.

Vi er hermed naaet til et Spørgsmaal, som

-
- 1) Smlgn. Højsangens: Ved Hoppen foran Faraos Vogne ligner jeg dig, min Veninde.
 - 2) L. Stephani: Comptes-Rendu pour 1864. Sect. Petersbourg 1865. Smlgn. Hestehovedernes apotropæiske Betydning hos Germanerne [Plinius meddeler, Hist. nat. XIX, 180, at et Hestekranie, sat paa en Stang i Haven, endog kunde udrydde Kaalorme. I den nordlige Del af Københavns Amt lagde man endnu omkring Midten af forrige Aarl. paa sine Steder et Hestekranie mellem Kaalplanterne, for at „Ormene“ skulde kravle derind. (Mundtlig Meddelelse). Her er vist nok Hesten opfattet som en Vegetationsguddom, der kan beskytte Plantevæksten. Andre Steder har man lagt forkullede Rester af brændte Vegetationsguddomme ud paa Marken for at holde Utøj borte.]

ikke gælder Pegasus alene, men ogsaa de andre Dyr, der er maalede i Loftet, nemlig dette: Hvad Hensigt havde man med at male disse og andre lignende Dyr eller fremstille dem plastisk i de dødes og de levendes Boliger, langs Veje og paa sine egne Klæder? Et moderne Standpunkt, som at Kunsten er til for Kunstens Skyld, er for sublimt for den primitive Mand; han gør intet, uden han har en bestemt praktisk Hensigt dermed.

Svaret er, at disse Dyr ansaas for at kunne afværge onde Dæmoners skadelige Indflydelse ved deres overnaturlige Styrke, og derfor anbragtes Billeder af dem overalt. Griffen, Pegasus og Svinx, netop de Dyr vi har i Loftet, sattes af Feidias paa Athene Parthenos's Hjælm; Skulderstropperne paa Augustus Primaportas Rustning er smykket med Svinxer, o. s. v. I Pompejanske Dekorationer forekommer disse Dyr ofte; derfra har Hilker utvivlsomt hentet sin Ide til Loftets Udsmykning, men noget bestemt Forbillede for vore soranske Malerier lader sig ikke paavise (Prof. A. Mau).

Saadanne Dyr, der skabtes i en Tid, hvor Mennesker endnu ikke havde lært at skelne mellem det naturhistorisk mulige og umulige, lever nu kun i Æventyr, i Heraldikkens Adelsskjolde, i Kro- og Hotelnavne: Tre Hjørtter, Goldner Adler, Rother Hahn, Drei Raben, og i Apoteknavne som Svane- og Løveapoteket. Desuden har Ornamentalkunsten stadig brugt disse Dyr, enten i hel Skikkelse eller enkelte Legemsdele som Hoved og Fødder. Man kan minde

om Griffene paa begge Sider af Kongestolen i vor Festsal, hvor Vingerne ligesom paa Figurerne over Trappen er højede opad i Spidsen, en alm. Skik i arkaisk græsk Kunst, og enhver Dansk kender Kobbersmedesvend Madsens Stolthed over sin Messingmaskine med Løvefødder og Gesvejsning, en Stolthed som er ganske berettiget, ti disse Løvefødder sætter vor hjemlige Madsen i Klasse med selve Feidias; de to har arbejdet i samme Branche.

Hvor langt vi forøvrigt har fjernet os fra disse Forestillinger, kan ses af et Par Sammenligninger. Løven paa moderne Monumenter er ikke et apotropæisk Dyr, men symboliserer simpelthen Modet; paa Pladen over Erik Glippings Grav i Ringsted Kirke er under Kongens Figur fremstillet 2 Løver, Modets Tegn. Maneren er saa almindelig, at det er meningsløst at nævne specielle Exempler. Thorvaldsens Lucernerløve, der dør med gennemstukken Side, er et Symbol paa den døde Svejstsergardes Mod.

En helt anden Betydning har Løven paa Julisøjlen paa Bastillepladsen i Paris; der er den simpelthen et Tegn paa Juli Maaned. Solen staar i Løvens Tegn fra 21. Juli til 21. August.

10. *Gangen paa første Sal.*

I den nordlige Del af Gangen er Loftet smykket med lyse Rosetter paa sædvanlig anemoneblaa Grund omkring et Midterfelt med Acanthusløv, hvori sidder 2 Storke; i den sydlige Del, paa den anden Side Buen, er der i Loftet 4 Gange gentaget en Dekoration, hvis Midte bestaar af en blaa rhombeagtig Figur med en stor Roset; uden om er en Firkant i gul Okker, hvor der i Hjørnerne er anbragt smaa Skaale; saadanne Dekorationer med Skaale er ret almindelig i Pompeji, baade i større og mindre Format; de genfindes ogsaa paa Universitetet. Disse 4 Felter er adskilte ved en Linde-, Aske- og Ahorn gren, alle tre med deres vingede Frugter. Paa Væggene er der øverst oppe malet Guirlander.

De omtalte Skaale er Offerskaale (phialai mesomphaloi), der var flade med en ophøjet Bukkel i Bunden. Man tog med Tømmelfingren ind over Kanten af Skaalen og stak den lange Finger op i Buklen udefra, hvorved man blev i Stand til at holde fast paa Skaalen, baade naar man hældte Vin i, og naar man vendte den om med Bunden øverst for at udgyde Vinofret. Paa Parthenonsfrisens Østside ser man de unge Piger bære saadanne Phialer, mens andre bærer Skænkekander (oinochoai). Hilker har intel Steds i Hovedbygningen brugt Kanden som Udsmykning, men i antik Dekoration forekommer den og Skaalen hyppigt sammen, (f. Ex. paa Altre, Caffarellisarkofagen i Berlin o. s. v.)

Under Buen ind til det saakaldte »lufttomme Rum« er malet et Raalam, en hvid Lilie, en Skovdue paa en Bøgegren, en hvid Lilie, et Lam; i Loftet en Harpe med en Palmegren.

(Fortsættes.)

Efterretninger

om

Sorø skole og opdragelsesanstalt

for

skoleåret 1909 - 1910

ved

B. Hoff.

Lærerne. Fag- og timefordeling.

Fagenes fordeling ved skoleårets begyndelse:

Rektor Hoff: græsk i IIIgk og IIgk . 12 timer.

Overlærer Lauritzen: matematik i
IIgkn, IIgm, IIIa og IIIb; naturlære
i IVa og IIa. 28 —

Overlærer Zoffmann: naturhistorie
undtagen i Ia og Ib; geografi i IIIb;
geografi og naturhistorie i IIgkn og
Igkn; naturlære i Igkn; sløjd i r,
IIa, IIb, Ia og Ib 32 —

Overlærer Matthiessen: naturlære i
IIIgm, IIgm, Igm, IVb, IIIa, IIIb, IIb
og Ib; kemi i IIgm 29 —

Overlærer Gad: tysk i IIgn, Ign og
IIIa; historie i IIg, r, IVb og IIb;
sanginspektion 29 —

Overlærer Wiese: latin i IIIgk, IIgn,
Igk, IVa og IVb; tysk i r 33 —

Overlærer Glahn: dansk i Ig, r og Ia;
fransk i IIIg og Igmn 26 —

Adjunkt Michelsen: matematik i IIIg
og Ig; regning i Ia og Ib 29 —

Adjunkt Erlandsen: engelsk i IIIgkm,
IIIgn, IIgkm, IIgn, Igkm, Ign og IVa 28 —

Adjunkt Hansen: religion undtagen i IIIg og IIg; historie i IVa, IIIa, IIIb, IIa, Ia og Ib	34	timer.
Adjunkt Ohrt: tysk i IIIgn, IIa og IIb; historie i IIIg og Ig	22	—
Adjunkt Rosen: geografi undtagen i IIIb; tysk i IVa, IVb og IIIb	33	—
Adjunkt Frimødt: dansk i IVa, IVb og IIa; fransk i IIgk og IIgm	29	—
Adjunkt Holten: oldtidskundskab; la- tin i IIIgn, IIgk og Ign; græsk i Igk; engelsk i IVb	29	—
Adjunkt dr. phil. Ussing: dansk i IIIg og IIg; engelsk i r, IIa, Ia og Ib	31	—
Adjunkt Nielsen: matematik i r, IIa og IIb; gymnastik i III, II og I	30	—
Adjunkt Müller: matematik i IVa og og IVb; gymnastik i IIIg, IIg, Ig, r og IV; 1 time med ikke syngende	36	—
Adjunkt Simonsen: geografi og natur- historie i IIIgkn, IIIgm, IIgm og Igm; naturhistorie i Ia og Ib; na- turlære i IIIgkn, r og Ia; kemi i IIIgm og Igm	28	—
Adjunkt Frørup: dansk i IIIa, IIIb, IIb og Ib; engelsk i IIIa, IIIb og IIb; sløjd i IVa, IVb, IIIa og IIIb.	37	—
Musiklærer Jæhnigen: sang og musik	18	—
Tegnelærer v. Schmidt-Phiseldeck: tegning	14	—

Gymnastikassistent Wilhelm: gymnastik	34 timer.
Sognepræst lic. Krarup: religion i IIIg og IIg	2 —
Kordegn Rahbek: skrivning	12 —

Der har været 5 hold i sang (IIIg + IIg, Ig + r, IIIa + b, IIa + b, Ia + b, hvert med 1 time, dertil en sammensangstime), 7 hold i gymnastik (Ig og r forenede).

Skoleinspektør er overlærer Wiese.

Vor fortræffelige musiklærer og trofaste kollega Emil Jæhnigen døde d. 26 januar. I hans sted konstitueredes fra 1 marts musiker V. Tschering, som straks tiltrådte.

Gymnastikassistent Wilhelm fratrådte 1 april. I hans sted antoges lærer i Eshjerg S. Thomsen til gymnastikassistent.

Adjunkt Ussing erhvævede doktorgraden i filosofi for en afhandling om heltedigtene i den ældre edda.

Karakterer ved afgangseksamen 1909:

Spr.-hist.	Dansk stil, I.	Dansk stil, II.	Oldnordisk og dansk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftlig	Latin, læst.	Latin, kurs.	Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.
J. B. Brøndsted. . .	mg	mg	mg +	mg	ug ÷	ug	mg +	ug ÷	ug ÷	mg +	mg	103	F. k.
S. P. Duurloo. . . .	mg	mg	ug ÷	mg ÷	ug ÷	ug ÷	mg	mg +	mg +	mg	mg +	100	F. k.
A. J. A. Nielsen . .	mg +	mg +	mg +	mg +	ug ÷	ug ÷	mg +	mg +	mg	mg	ug	103	F. k.
D. F. S. Kisbye. . .	g +	mg +	mg	mg ÷	mg	mg	g +	mg	mg	g +	mg	92	F. k.
G. J. Jensen.	mg	mg ÷	ug ÷	mg ÷	ug ÷	g ÷	g ÷	mg	mg ÷	mg +	mg ÷	87	F. k.
V. T. Ussing	mg	mg +	mg	g +	mg +	g +	g	mg ÷	g +	mg ÷	g	86	F. k.
A. B. Rosenkjær. .	mg ÷	mg ÷	mg +	g +	mg ÷	ug ÷	g	g	mg	mg ÷	mg	90	F. k.
S. C. R. C. Trampe	mg ÷	mg ÷	mg ÷	g	g +	mg +	g ÷	tg	g +	g ÷	mg	74	A. k.

I bedømmelsen af de forskellige afgangseksaminer deltog professor Nielsen, overlærer Bruun, adjunkterne Bertelsen og Weis, dr. Goldschmidt samt kandidaterne Hauberg, Obel og Rasmussen.

Karakterer ved afgangseksamen 1909:

Mat.-nat.	Dansk stil, I.	Dansk stil, II.	Oldnordisk og dansk	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Aritmetik, skriftlig	Aritmetik, mundtlig.	Geometri, skriftlig.	Geometri, mundtlig.	Mekanisk fysik.	Kemisk fysik.	Points.	Hoved- karakter.
N. Bennedsen	mg	mg +	ug +	mg +	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug +	ug	107	F. k. m. u.
A. F. Andersen . . .	mg +	mg +	mg +	mg +	ug +	ug	mg +	ug	ug	ug	ug +	ug	107	F. k. m. u.
J. M. A. Dalgas . . .	g +	mg +	ug +	g	mg	ug +	ug	mg	g +	mg	mg +	mg	94	F. k.
A. Andersen	mg	mg	g +	mg	mg	mg	mg +	ug +	mg	mg	mg	mg +	98	F. k.
E. Gram	mg	mg +	mg	mg	mg	mg +	mg +	ug	g +	mg	g +	mg +	95	F. k.
O. V. Kähler	g +	g	mg +	g	mg +	mg +	mg	mg	mg	mg	mg	mg +	90	F. k.
A. V. P. Frandsen.	g	g +	mg	mg +	mg +	g +	g +	mg	g +	g +	g	g	71	A. k.
R. E. Brincker . . .	g	g +	mg +	g +	mg +	g +	mg +	mg	g +	mg +	g +	g +	71	A. k.
C. E. G. G. Grüner	g +	g +	mg +	g +	g	g +	mg +	g +	g +	mg +	mg +	mg +	66	T. k.
K. Helmer	g +	g +	g	g	g +	g	g +	g +	g	g	g +	g	72	A. k.

Realeksamen bestodes af 21 med følgende udfald:

C. S. A. Bille (4,38), G. N. Bugge (4,38), V. L. K. Diekelmann (5,54), H. M. A. Fog (4,54), S. E. Glahn (4,62), C. J. Graae (4,85), H. A. Hansen (5,31), S. O. Hansen (5,23), N. A. Helms (5,62), N. H. F. Holstein (4,23), A. M. Kisbye (5,75), E. J. Kisbye (5,58), K. M. Knudsen (4,77), A. K. Kragelund (4,69), H. Krog-Meyer (5,38), G. T. Levinsen (4,69), H. Lisborg (5,08), H. P. Lotz (4,54), H. Rose (4,69), I. N. Sørensen (5,83), H. P. Tønnesen (5,31).

Mellemskoleeksamen bestodes af 38. Deraf dimitteredes 1, nemlig O. G. Faber (4,64).

Eleverne.

Ved udgivelsen af forrige årsskrift var elevernes tal 275. Der dimitteredes 18 af VI (A. B. Rosenkjær tog på grund af sygdom først eksamen i januar), 21 af realklassen og 1 (O. G. Faber) af IVm. Inden det ny skoleårs begyndelse udmeldtes 3 (P. Klein af IIm, W. E. A. Oppermand af IIm og H. P. R. de Neergaard af Im.) Tilbage var 232. Der optoges 46 nemlig 3 i IVm (aspiranter til klassisk gymnasium), 2 i IIIm, 4 i IIm og 37 i Im. Skoleåret begyndte således med 278 elever. Heraf udmeldtes i marts 7 (A. O. Meyer af

IVm, H. C. W. Beck af IIIm, J. H. Soelberg, K. S. Rendtorff, G. R. Krogh og S. A. Lemvigh af IIm, H. L. P. Jensen af Im). I årets løb optoges 3 i Im. Elevernes tal er således nu (15 maj) 274. I følgende fortegnelse sættes gymnasiet og realklassen efter gennemsnittet af 3, mellemskolen efter gennemsnittet af 6 sammentællinger. En stjerne betegner alumnerne.

Gymnasiet.

III klasse.

Klassisk afdeling.

- *1. Lars Emil Stubbe Teglbjærg, f. 21 april 92. (Kontorist T. i Slaglille).
- *2. Knud Jenssøn Voldum, f. 10 nov. 90. (Sognepræst V. i Hjembæk over Jyderup).
3. Kristen Just Rahbek, f. 2 avg. 92. (Kordegner R.).
- *4. Andreas Frederik Ohrt, f. 4 avg. 91. (Sognepræst O. i Vor over Ørsted).
5. Johannes Michelsen, f. 19 sept. 92. (Afd. overlærer M.).
- *6. Gabriel Lind, f. 17 maj 92. (Sognepræst L. i Skælby).
7. Aage Marius Jensen, f. 26 juli 91. (Ølhandler J.).

M a t e m a t i s k a f d e l i n g.

1. Svend Hjalmar Christensen, f. 12 avg. 92. (Realskolelærer C. i Thisted).
2. Gerda Blichert Hansen, f. 5 sept. 90. (Arkitekt H.).
- *3. Jacob Peter Georg Agner Møller, f. 16 juli 92. (Herredsfuldægtig M. i Fjerritslev).
- *4. Tage Møller, f. 22 sept. 92. (Fhv. apoteker M. i Hellerup).
- *5. Mathias Aagaard Wassard, f. 19 febr. 93. (Toldforvalter W. i Viborg).
- *6. Hans Svend Sørensen, f. 19 okt. 92. (Redaktør S. i Silkeborg).

N y s p r o g l i g a f d e l i n g.

1. Karen Bonnesen, f. 7 avg. 91. (Købmand B.).
2. Ingeborg Margrethe Rahbek, f. 20 nov. 87. (Søster til nr. 3 i IIIgk).
3. Signe Marie Rahbek, f. 7 nov. 89. (Søster til nr. 3 i IIIgk og nr. 2).
- *4. Albert Victor Mathias Mathiesen, f. 23 dec. 92. (Kolonibestyrer M. i Umanak).
- *5. Hans Egede Glahn, f. 4 maj 91. (Underbestyrer G. i Assens).
- *6. Ejner Irgens-Hansen, f. 20 nov. 91. (Direktør H. i Svendborg).
- *7. Lave Christian Oscar Nørgaard, f. 23 dec. 90. (Lærer N. i Lem over Skive).
8. Mogens Thomas Ludvig Gustav Grøner, f. 2 dec. 91. (Afd. cand. polit. på Egemark G.).

- *9. Erik Juel Wiboltt, f. 1 april 92. (Købmand W. i Nakskov).
- *10. Edvard Nielsen Kindt, f. 5 jan. 92. (Partikulier K. i Hellerup).

I I k l a s s e.

K l a s s i s k a f d e l i n g.

- *1. Niels Julius Nielsen, f. 12 april 92. (Landpostbud N. i Ortved over Ringsted).
- *2. Dan Holger Frederik Olsen, f. 13 sept. 93. (Sagfører O. i Jyderup).
- *3. Olaf Theodor Johan Spange, f. 18 april 92. (Førstelærer S. i Egeslevmagle over Skælskør).
- *4. Ejnar Hemme Goll, f. 23 juli 92. (Sognepræst G. i Øls over Hobro).
- *5. Harald Andreas Bach, f. 26 maj 93. (Lærer B. i Falsled over Stensgård).
- *6. Knud Olaf Jacob Gemzøe, f. 26 febr. 92. (Afd. amtsforvalter i Kbh. G.).
- *7. Aage Georg Dahl, f. 20 Okt. 93. (Sognepræst D. i Ejby over Køge).
- *8. Oluf Peder Olsen, f. 11 marts 94. (Gårdejer O. på Thorsagergård i Alsted).

M a t e m a t i s k a f d e l i n g.

- *1. Axel Møller, f. 17 jan. 94. (Broder til nr. 4 i IIIgm).
- *2. Olaf Arent Rygaard, f. 14 nov. 93. (Handelsgartner R. i Gentofte).
- *3. Henry Krog-Meyer, f. 31 okt. 92. (Sognepræst K.-M. i Vigersted over Ringsted).

- *4. Ole Ebbe Andersen, f. 7 april 93. (Kaptejn i flåden A. i Hellerup).
- *5. Erik Friis, f. 1 april 94. (Kaptejn F. i Hellerup).
- *6. Andreas Hans Bendtsen Schöning, f. 11 maj 93. (Lærer S. i Jægerspris).
- *7. Frederik Andersen, f. 21 april 92. (Skovfoged A. i Rødebækshus over Silkeborg).

Nysproglig afdeling.

- *1. Carl Josef Ballhausen, f. 9 juli 93. (Afd. apoteker i Alborg B.).
- *2. Asger Christian Frederik Krogsbæk, f. 24 sept. 92. (Sognepræst K. i Tversted over Sindal).
- *3. Frederik Jörgen Lotz, f. 6 febr. 93. (Proprietær L. paa Sandholm over Birkerød).
- *4. Vagn Aage Loehr, f. 30 dec. 92. (Fabrikant L. i Fredericia).
- *5. Nikolaj Frederik Bjerre Dahlerup, f. 24 dec. 92. (Overretssagfører D. i Nyborg).
- *6. Jörgen Christian Hvam, f. 10 avg. 93. (Afd. sognepræst i Slaglille H.).
- *7. Christian Henrik Teisen, f. 14 marts 93. (Afd. læge i Kellerup T.).
- *8. Alfred Gleerup, f. 1. juli 92. (Læge G. i Årup).
- *9. Christian Frederik Sven Møller, f. 21 sept. 92. (Købmand M. i Fakse).

I klasse.

Klassisk afdeling.

- *1. Carl Christian Kragh Fleischer-Hansen, f. 21 maj 94. (Afd. apoteker i Hornsyld F.-H.).
- 2. Jens Ulf Kaarsberg, f. 16 marts 95. (Distriktslæge K.).
- *3. Carl Vilhelm Olsen, f. 22 april 95. (Broder til nr. 2 i IIgk.).
- *4. Kaj Vilhelm Dahl, f. 7 Okt. 94. (Broder til nr. 7 i IIgk.).
- *5. Niels Wissing, f. 8 nov. 93. (Dyrlæge W. i Kalundborg).

Matematisk afdeling.

- *1. Hans Christian Carl Theilmann, f. 20 marts 93. (Forpagter T. på Hvidkilde over Svendborg).
- 2. Jens Jørgen Frederik Theodor Jørgensen, f. 1 april 94. (Afd. sognepræst i Volderslev J.).
- 3. Hagbart Martin Buchwald, f. 13 avg. 94. (Kommandør B. i Kbh.).
- *4. Julius Verner Wium Møller, f. 21 nov. 92. (Grosserer M. i Kbh.).
- *5. Kaj Egede Glahn, f. 30 dec. 93. (Broder til nr. 5 i IIIgn).
- *6. Albert Kindt, f. 28 sept. 93. (Broder til nr. 10 i IIIgn).
- 7. Holger Blichert Hansen, f. 13 juni 94. (Broder til nr. 2 i IIIgm).

- *8. Otto Johan Michael Brasch Mikkelsen, f. 20. juli 95. (Sognepræst M. i Mårslet).
- *9. Harald Morten Gjørby Buch, f. 6 april 93. (Borgmester B. i Nyborg).
- *10. Vilhelm Theodor Lauritzen, f. 10 sept. 94. (Købmand L. i Slagelse).
- *11. Arne Morell, f. 22. marts 94. (Købmand M. i Slagelse).

Nysproglig afdeling.

- *1. Otto Boe Jørgensen, f. 19 april 94. (Skovrider J. i Nysø skovridergård over Præstø).
- *2. Erik Peter Hertel, f. 30 juli 94. (Afd. købmand i Slagelse H.).
- *3. Helge Hoff, f. 25 maj 93. (Herredsfuldmegetig H. i Terndrup).
- *4. Einer Lisborg, f. 24 dec. 93. (Proprietær L. på Sandlynggård).
- *5. Carl Gotfred Nagel Kjerulff, f. 10 nov. 93. (Fabrikant K. i Slagelse).

Realklassen.

- *1. Carl Erik Holst Frederiksen, f. 8 juni 93. (Skovrider F. i Skovhus over Fakse).
- *2. Kai Peter Colding, f. 11 sept. 93. (Konsul C. i Kalundborg).
- *3. Poul Axel Niels Gøtzsche Netterström, f. 25 sept. 93. (Grosserer N. i Kbh.).
- 4. Harald Kisbye, f. 7 avg. 93. (Økonom K.).
- 5. Hans Peter Rasmussen, f. 6 febr. 94. (Malermeister R.).

6. Torben Arvig Jensen, f. 30 juli 93. (Birkefuldmægtig J.).
7. Anders Lauritz Johannes Andersen, f. 30 juni 94. (Tømrermester A.).
8. Carl Vilhelm Stubbe Teglbjærg, f. 14 maj 94. (Broder til nr. 1 i IIIgk).
- *9. Carl Johan Schiøtz Kierulff, f. 7 dec. 93. (Afd. apoteker i Kbh. K.).
10. Herman Munch Knudsen, f. 2 april 94. (Forpagter K.).
- *11. Johan Julius Wengel, f. 6 marts 92. (Apoteker W. i Ringsted).
- *12. Henrik Dalgas, f. 15 juni 93. (Skovrider D. i Birkebæk over Herning).
13. Svend Sebbelov, f. 13 avg. 94. (Afd. godsforvalter på Saltø S.).
14. Robert Ejnar Sørensen, f. 30 dec. 93. (Bogholder S.).
15. Rolf Henry Kaarsberg, f. 31 avg. 93. (Broder til nr. 2 i Igk).

Mellemskolen.

IV klasse a.

- *3. Ove Nyquist Arup, f. 16 april 95. (Veterinærkonsulent A. i Hamburg).
6. Axel Sevel, f. 11 dec. 95. (Bogholder S.).
- *7. Paul Henrik Karl Victor Nørgaard, f. 20 april 92. (Broder til nr. 7 i IIIgn).

- *12. Aage Immanuel Hansen, f. 2 febr. 85. (Sognepræst H. i Haraldsted over Ringsted).
- *13. Otto Tolstrup Mackeprang, f. 22 dec. 94. (Afd. landinspektør i Odense M.).
- *14. Adam Vilhelm Boserup, f. 23 okt. 95. (Forpagter B. på Transbygård over Skælskør).
- 17. Alfred Gorm Jacobsen, f. 14 marts 95. (Tobaksbinder J.).
- *18. August Binzer Baumann, f. 27 april 94. (Kolonibestyrer B. i Holstensborg).
- *20. Erik Anthon Jörgensen, f. 8 febr. 96. (Proprietær J. på Særslevgård over Snærtinge).
- *22. Bengt Eigil Dahl, f. 19 sept. 95. (Broder til nr. 7 i Igk og nr. 4 i Igk).
- *23. Mogens Birck, f. 21 sept. 95. (Partikulier B. i Munkemølle over Svenstorp i Skåne).
- *26. Aage Schiøtz Kierulff, f. 12 juli 95. (Broder til nr. 9 i r).
- *27. Carl Robert Waarst, f. 21 nov. 94. (Købmand W. i Sæby).
- *28. Holger Alexis Ernst Warming, f. 19 marts 95. (Tandlæge, professor W. i Århus).
- *30. Knud Albert Høfler, f. 29 nov. 93. (Provst H. i Als over Hadsund).
- *37. Christian Victor Kragballe Haagen-Müller, f. 1 nov. 94. (Provst H.-M. i Vejby over Helsingø).
- 39. Knud Heinrich Vilhelm Brohm, f. 15 juni 94. (Forpagter B. på Bavelsegård over Glumsø).

- *40. Svend Emil Kragelund, f. 15 dec. 95. (Distrikslæge K. i Hobro).
- 41. Gunvald Asker Peltz Rasmussen, f. 6 nov. 95. (Sagfører R.).
- 42. Hans Erhard Christiansen, f. 21 okt. 94. (Skrædermester C.).
- 45. Hans Lauritzen, f. 13 avg. 95. (Overlærer L.).
- 46. Poul Hvam, f. 9 sept. 95. (Broder til nr. 6 i IIn).

IV klasse b.

- 1. Aksel Peter Fritz Wolthers Rasmussen, f. 7 jan. 96. (Realskolelærer R. i Slagelse).
- *2. Olaf Børge Sørensen, f. 9 sept. 94. (Tandlæge S. i Slagelse).
- *4. Hans Peter Kristensen, f. 18 marts 94. (Gårdejer K. i Tjæreby over Skælskør).
- *5. Grant Vilhelm Schaeffer, f. 25 maj 95. (Mineinspektør S. i Cripple Creek i Colorado).
- *8. Ove Nielsen Kindt, f. 27 sept. 95. (Broder til nr. 10 i IIIIn og nr. 6 i IIn).
- 9. Franz Treschow Gulmann, f. 25 sept. 94. (Redaktør G. i Kbh.).
- 10. Villiam Morten Kastrup, f. 17 nov. 94. (Lærer K. i Hulby over Korsør).
- *11. Aage Valdemar Theilmann, f. 7 febr. 94. (Broder til nr. 1 i IIn).
- *15. Knud Herman Munch Larsen, f. 9 febr. 95. (Forvalter L. på Edelesminde over Haslev).

16. Aksel Møller Bjerre, f. 18 febr. 95. (Fhv. sognepræst i Pedersborg B.).
- *19. Axel Lars Christian Olsen, f. 29 sept. 93. (Kolonibestyrer O. i Jakobshavn).
- *21. Aage Bugge, f. 19 febr. 96. (Kolonibestyrer B. i Godthåb).
24. Julius Møller Kamps, f. 19 jan. 94. (Landskabsmaler K. i Kbh.).
25. Stig Erik Jensen, f. 28 juli 94. (Broder til nr. 6 i r).
- *29. Poul Aksel Henrik Gemzøe, f. 23 juni 94. (Broder til nr. 6 i IIgk).
31. Harald Jensen, f. 25 juni 94. (Afd. partikulier i Lyngø J.).
- *32. Erik Martini Hansen, f. 26 okt. 94. (Sognepræst H. i Skyum over Hørdum).
- *33. Otto Friis, f. 9 sept. 95. (Broder til nr. 5 i IIgm).
34. Louis Reinhold Milvertz, f. 15 jan. 95. (Barber M.).
- *35. Jörgen Frederik Heuer Trolle, f. 10 dec. 94. (Toldklarere T. i Kbh.).
- *36. Poul Johannes Henriques, f. 17 jan. 95. (Grosserer H. i Kbh.).
38. Aage Hvam, f. 28 juli 94. (Broder til nr. 6 i IIgn og nr. 46 i IVa).
43. Vagn Hagbart Techt Hansen, f. 27 febr. 93. (Fotograf H.).
44. Sigurd Eduard Pallesen Degen, f. 21 dec. 93. (Strandkontrollør D. i Fjaltring over Ramme).
- III klasse a.
2. Hans Christian Aage Kragelund, f. 8 dec. 94. (Cand. jur. K. i Amerika).

4. Poul Andersen, f. 4 febr. 96. (Murermester A. i Nyborg).
6. Thomas Thorkil Obel Jørgensen, f. 2 marts 96. (Overlærer J. i Nyborg).
- *10. Ivar Holst, f. 31 maj 96. (Afd. havneoppebørselskontrollør i Kbh. H.).
13. Poul Georg Kjelgaard Petersen, f. 29 nov. 94. (Afd. konsul i Køge P.).
- *18. Otto Werner Lauritzen, f. 27 febr. 96. (Broder til nr. 10 i Igm).
- *19. Anders Nicolai Hvass, f. 26 febr. 95. (Jægermester H. på Randrup over Kongerslev).
20. Robert Møller Nielsen, f. 11 maj 94. (Købmand N. i Hammel).
21. Svend Hansen, f. 15 jan. 95. (Købmand H.).
23. Aage Munch Knudsen, f. 7 marts 97. (Broder til nr. 10 i r).
- *24. Axel Høeg Larsen, f. 25 juli 95. (Direktør L. i Nyborg).
25. Svend Adolf Anton Bech, f. 20 febr. 94. (Proprietær B. på Frederiksberg over Rudkøbing).
27. Svend Christian Schmidt, f. 29 febr. 96. (Plejemoder frøken C. Olsen).
- *28. Christian Alfred Friis, f. 6 maj 96. (Sognepræst F. i Munkebjergby).
31. Poul Kisbye, f. 29 nov. 96. (Broder til nr. 4 i r).
- *33. Axel Høfler, f. 6 nov. 94. (Broder til nr. 30 i IVa).

- *34. Aage Christian Wiboltt, f. 10 nov. 94.
(Købmand W. i Middelfart).
- 36. Peder Helge Rasmussen Krogh, f. 5 marts 95.
(Bogtrykker K.).
- 37. Edvard Suhr, f. 20 jan. 96. Godsejer S.
på Rosengården over Ringsted).
- 38. Aage Vilhelm Johannes Møller, f. 15 Okt.
95. (Broder til nr. 9 i IIgn).
- *39. Poul Aagaard, f. 20 jan. 96. (Grosserer A.
i Kbh.).
- 43. Valdemar Harald Lindeschow Friis, f. 18
avg. 94. (Smedemester F.).
- 45. Poul Oscar Anton Hartvigsen, f. 14 jan. 95.
(Hotelforpagter H. i Lyngø).
- 47. Johannes Theodor Suhr, f. 31 jan. 95. (Broder
til nr. 37).
- 51. Jørgen Brohm, f. 20 jan. 96. (Broder til
nr. 39 i IVa).

III klasse b.

- 1. Karl Vilken Rasmussen, f. 12 marts 94.
(Murer R. i Lyngø).
- *3. Carl Christian Andersen, f. 25 febr. 96.
(Malermester A. i Næsby).
- 5. Poul Kipp, f. 1 avg. 96. (Forpagter K. på
Bonderup over Merløse).
- 7. Aage Møller, f. 14 nov. 94. (Pens. lærer
M.).
- *8. Helge Nygaard, f. 11 jan. 95. (Fhv. sogne-
præst i Christianssted på St. Croix N.).

9. Preben Ditlev Frederik Nissen, f. 18 nov. 95.
(Fhv. amtsrådssekretær N.).
11. Alfred Gram, f. 17 jan. 97. (Lærer G. på Ankerhus).
- *12. Sören Martin Kristian Madsen, f. 20 sept. 95.
(Lærer M. i Tømmerup over Kalundborg).
14. Hakon Ragnar Gisiko Spärck, f. 5 avg. 96.
(Afd. amtsforvalter i Hjörning S.).
15. Johan Ernst Heilmann, f. 28 dec. 95. (Fabrikant H. i Skælskør).
16. Hans Peter Stubbe Teglbjærg, f. 1 marts 96. (Broder til nr. 1 i IIIgk og nr. 8 i r).
17. Hans Peter Dion Alexius Hansen, f. 9 juli 95. (Stationsforstander H. i Agersted).
- *22. Poul Edvard Andersen, f. 3 marts 96. (Fotograf A. i Viborg i Finland).
- *26. Sven Erik Otto Götzsche Netterström, f. 7 sept. 96. (Broder til nr. 3 i r).
29. Johannes Martin Jørgensen, f. 10 nov. 95. (Broder til nr. 2 i Igm).
30. Vagn Gunnar Stage, f. 5 jan. 96. (Landinspektør S. i Lyng).
- *32. Kai Erik Linnemann, f. 20 avg. 96. (Hotelejer L. i Lönstrup over Hjörning).
35. Erik Gunnar Holck, f. 12 okt. 94. (Portør H.).
40. Oskar Waarst, f. 25 dec. 95. (Broder til nr. 27 i IVa).
- *41. Carl Theodor Reinhold Rambusch, f. 5 febr. 97. (Koffardikaptejn R. i Kbh.).

- *42. Johan Olfert Fisker, f. 22 avg. 94. (Grosserer F. i Kbh.).
- 44. Sigurd Hanson Clausen, f. 31 marts 95. (Apoteker C.).
- 46. Henrik Ehlers, f. 24 april 97. (Sagfører E.).
- *48. Christian Løbner Wesenberg, f. 20 juli 95. (Afd. lærer W. Stedfader kolonibestyrer Thron i Godhavn).
- 49. Poul Klitgaard, f. 1 juli 95. (Købmand K.).
- 50. Tage Birck, f. 27 marts 97. (Broder til nr. 23 i IVa).
- 52. Jörgen Georg Heinrich Rahlf, f. 12 okt. 95. (Kommissionær R. i Hellerup).

II Klasse a.

- 2. Paul Gotfred Niels Mathiesen, f. 25 jan. 97. (Broder til nr. 4 i IIIgn).
- 4. Helge Hans Boas Boesen, f. 30 marts 97. (Afd. adjunkt B.).
- 7. Knud Asger Ulrik Boesen, f. 18 juli 95. (Broder til nr. 4).
- 10. Kaj Mackeprang Wilkens, f. 6 marts 97. (Bryggeriejer W. i Nakskov).
- 12. Svend Krarup Gundel, f. 18 nov. 96. (Sparekassedirektør G. i Nyborg).
- 14. Poul Brunckmann, f. 5 avg. 97. (Forretningsfører B. i Kbh.).
- 15. Gunnar Glahn, f. 16 april 97. (Overlærer G.).
- 19. Knud Heuer Trolle, f. 1 sept. 97. (Broder til Nr. 35 i IVb).
- 21. Hans Tage Thiesen, f. 15. jan. 97. (Sagfører T. i Korsør).

24. Tage Due-Petersen, f. 28 april 97. (Læge for østasiatisk kompagni D-P. i Bangkok).
26. Helge Kaarsberg, f. 13 okt. 96. (Broder til nr. 2 i IGk. og nr. 15 i r).
27. Axel Eduard Jensen, f. 14 nov. 96. (Grosserer J. i Kbh.).
29. Louis Eugène Grandjean, f. 2 marts 98. (Afd. grosserer i Kbh. G.).
30. Axel Theilmann, f. 22 nov. 96. (Broder til nr. 1 i Igm og nr. 11 i IVb).
32. Eiler Johannes Holck, f. 23 juli 96. (Broder til nr. 35 i IIIb).
33. Svend Rerup Olsen, f. 31 jan. 97. (Overlærer O.).
34. Kai Sigurd Macholdt, f. 22 nov. 97. (Vekselmægler M. i Kbh.).
35. Axel Georg Wiboltt, f. 17 okt. 95. (Broder til nr. 34 i IIIa).
38. Helge Sick, f. 25 febr. 98. (Tømrmester S.).
39. Poul Theodor Liebe, f. 10 sept. 97. (Læge L. i Fredericia).
41. Erik Preben Jensen, f. 20 sept. 97. (Købmand J. i Kbh.).
47. Henning Frode Anthony Macholdt, f. 23 april 96. (Broder til nr. 34).

II klasse b.

1. Axel Dahlerup, f. 15 febr. 97. (Kaptejn D. i Kbh.).
3. Johan Ludvig Bjerre Dahlerup, f. 12 nov. 97. (Broder til nr. 5 i IIgn).

5. Eigil Juel Wiboltt, f. 6 avg. 96. (Broder til nr. 9 i IIIgn).
6. Georg Louis Carlsen, f. 8 april 97. (Maler-mester C.).
8. Kjeld Brix Kjelgaard, f. 29 okt. 96. (Købmand K. i Sæby).
9. Harald Waarst, f. 30 dec. 96. (Broder til nr. 27 i IVa og nr. 40 i IIIb).
11. Christian August Dalgas, f. 20 jan. 98. (Broder til nr. 12 i r).
13. Jens Olaf Stubbe Teglbjærg, f. 19 jan. 98. (Broder til nr. 1 i IIIgk, nr. 8 i r og nr. 16 i IIIb).
16. Carl Christian Einar Sørensen, f. 11 okt. 97. (Købmand S. i Årup).
17. Jens Hannibal Brohm, f. 17 febr. 97. (Broder til nr. 39 i IVa og nr. 51 i IIIa).
18. Hans Christian Rask Nielsen, f. 27 juni 96. (Direktør N. i Ålborg).
20. Christian Friis, f. 27 febr. 97. (Broder til nr. 5 i IIgm og nr. 33 i IVb).
22. Knud Nielsen, f. 5 dec. 97. (Købmand N.).
23. Henry Vestergaard Nielsen, f. 3 april 96. (Justitsråd, bygmester N. i Kbh.).
25. Svend Høfler, f. 3 febr. 98. (Broder til nr. 30 i IVa og nr. 33 i IIIa).
28. Johannes Sundbye Rasmussen, f. 20 juli 96. (Partikulier R. i Lyngø).
31. Hakon Fjeldberg, f. 6 okt. 96. (Assistent F. i Kbh.).

36. Kay Marius Michaelsen, f. 18 jan. 97. (Handelsfuldmægtig M. i Korsør).
37. Hother Schiøtz Kierulff, f. 24 febr. 97. (Broder til nr. 9 i r og nr. 26 i IVa).
40. Hans Petersen Roed, f. 26 juni 97. (Afholdsvært R.).
42. Otto Villiam Høberg Nielsen, f. 7 marts 95. (Afd. købmand i Soderup N.).
43. Caj Johan Jensen, f. 7 april 96. (Inspektør J.).
44. Jens Peter Grauluf Engsig, f. 20 marts 97. (Handelsrejsende E.).
45. Sven Ove Mathiesen, f. 3 febr. 96. (Restavratør M. i Kbh.).
46. Svend Aage Hartvigsen, f. 9 juni 96. (Broder til nr. 45 i IIIa).

I k l a s s e a.

1. Ejnar Halfdan Gade, f. 16 maj 96. (Sognepræst G. i Vejerslev over Nykøbing på Mors).
2. Einer Saxo Theodor Folker, f. 17 juli 96. (Pens. lærer Petersen).
3. Steen Christensen, f. 1 juni 96. (Købmand C. i Terndrup).
5. Eigil Berg, f. 15 febr. 97. (Postekspedient B. i Skælskør).
7. Hans Rudolf Kirk, f. 11 jan. 98. (Læge K. i Hadsund).
14. Sigurd Bengt Langberg, f. 29 okt. 97. (Murermester L. i Kbh.).
16. Tyge Zoffmann, f. 30 juli 98. (Overlærer Z.).

17. Axel Sigurd Hansen, f. 12 april 98. (Snedkermester H.).
18. Asker Kristian Christensen, f. 29 nov. 96. (Slagteribestyrer C.).
21. Erik Møller, f. 13 febr. 97. (Broder til nr. 7 i IIIb).
23. Johannes Peter Nicolaus Frederik Paulsen, f. 28 jan. 97. (Justitsråd, fhv. ritmester P. i Holte).
27. Henri Christian Morell, f. 5 juli 97. (Broder til nr. 11 i Igm).
29. Cai Fog, f. 2 dec. 97. (Bogholder F. i Assens).
30. Poul Hoff, f. 21 febr. 98. (Broder til nr. 3 i Igm).
31. Jens Ewald Christiansen, f. 1 juli 97. (Broder til nr. 42 i IVa).
32. Hans Niels Holger Henriksen, f. 16 dec. 97. (Stationsforstander H.).
34. Finn Andrew Kjær, f. 26 sept. 98. (Forpagter K. på Skovgårde over Flemløse).
37. Osvald Due, f. 3 april 97. (Bagermester D.).
39. Kai Holm-Hansen, f. 29 sept. 96. (Afd. hotelejer i Svendborg H.).
41. Halfdan Dancher Møller, f. 25 sept. 97. (Provst M. i Smidstrup over Børkop).
42. Svante Persson, f. 3 juni 98. (Afd. stenhugger i Kbh. P.).
43. Benjamin Dahlerup, f. 22 febr. 98. (Enkebaronesse D. i Charlottenlund).
46. Aage Holm-Hansen, f. 29 sept. 96. (Broder til nr. 39).

I klasse b.

4. Aage Axel Langkjær, f. 28 maj 98. (Murer-mester L.).
6. Poul Lars Jaacks Ruus, f. 13 sept. 97. (Sag-fører R. i Slagelse).
8. Jens Olaf Kristian Olsen, f. 25 april 98. (Portør O.).
9. Oluf Christian Madsen, f. 1 okt. 96. (Adop-tivfader: Grundejer M. i Kbh.).
10. Axel Oberg Keller Rønnow, f. 17 april 97. (Direktør R. i Slagelse).
11. Sigurd Valdemar Milvertz, f. 13 maj 97. (Broder til nr. 34 i IVb).
12. Gunnar Liisberg, f. 20 maj 98. (Fabri-kant L. i Kbh.).
13. Niels Bøje Laursen, f. 14 dec. 97. (Afd. han-delsrejsende L. i Kbh.).
15. Johannes Frederik Olsen, f. 16 sept. 98. (Broder til nr. 2 i IIgk og nr. 3 i Igk).
19. Anders Frederik Lundsgaard Deichmann, f. 30 juli 96. (Gårdejer D. i Lyngø).
20. Anker Rasmussen Krogh, f. 23 jan. 99. (Bro-der til nr. 36 i IIIa).
22. Hother Smith, f. 5 jan. 98. (Proprietær S. på Kvellinghøj over Vedde).
24. Svend Aage Arthur Lindeschow Friis, f. 20 avg. 97. (Broder til nr. 43 i IIIa).
25. Aage Waarst, f. 8 april 98. (Broder til nr. 27 i IVa, nr. 40 i IIIb og nr. 9 i IIb).
26. Olaf Rye Hansen, f. 6 juli 98. (Blikken-slager H.).

28. Ernst August Mentze, f. 28 juni 96. (Telegrafbestyrer M. i Rudkøbing).
33. Simon Peter Christian Simonsen, f. 6 febr. 97. (Gårdejer S. i Krøjerup).
35. Frithiof Valdemar Timm, f. 15 avg. 98. (Afd. malermester i Kbh. T.).
36. Valdemar Møller Bjerre, f. 12 april 98. (Broder til nr. 16 i IVb).
38. Svend Aage Kristian Elm Hansen, f. 26 maj 97. (Gæstgiver H. i Kbh.).
40. Ejner Osborne Marckmann, f. 22 april 96. (Maskinmester M. i Kbh.).
44. Ejnar Svend Wibolt, f. 5 maj 97. (Broder til nr. 34 i IIIa og nr. 35 i IIa).
45. Niels Peter Eliot Jensen, f. 26 sept. 98. (Bankassistent J. i Randers).

Understøttelser.

Vejledning for ansøgere: Ansøgning om gratistplads for alumner stiles til kongen og skrives på stempelpapir. Det almindelige ansøgningsskema vedlægges som transsattest.

Ved ansøgning om alle andre understøttelser udfyldes kun det almindelige ansøgningsskema, som udleveres på rektorkontoret enten lige før eller lige efter sommerferien.

Alumner, som har gratistplads eller Müllers legat, skal hvert år indgive ny ansøgning. — Alumner med kontingentsættelse eller fri undervisning be-

høver ikke at indgive ny ansøgning, undtagen de, som fra mellem skolen går over til gymnasiet, da disse ikke må beholde nogen understøttelse, med mindre rektor og lærerkollegiet udtaler, at de afgjort har ævner til at studere videre. — Skolesøgende med halv friplads vil som regel ikke blive indstillede til hel friplads, med mindre ny ansøgning foreligger. — Til understøttelse af stipendiefonden indstiller skolen blandt alle ansøgere dem, som den anser for mest trængende og værdige.

Alle ansøgninger indsendes til rektor, således at de tidligst fremkommer d. 19 august, senest d. 31 august.

Rubrikken om forsørgerens økonomiske stilling skal udfyldes med bestemte angivelser af årsindtægt og dens kilder, ejendom, pengeformue, gæld m. m.

Müllers legat kan kun tildeles alumnere, der er sønner af trængende kongelige embedsmænd.

For alumnere, for hvilke der søges om gratistplads eller kontingentnedsættelse, må beløbet for juli fjerdingårs sidste halvdel ikke indsendes, før ministeriets meddelelse om fordelingen er indtruffen. Tidspunktet herfor meddeler rektor eleverne.

Når der tillægges en elev samme beneficium, som forrige år, gives ingen meddelelse derom til hjemmet. Når der tillægges et forandret (højere) beneficium, ligesom hvis et beneficium ikke fornyes, afsender rektor meddelelse derom.

Gratistpladserne på opdragelsesanstalten tildeltes følgende 14 alumner: L. E. S. Teglbjærg, K. J. Voldum, A. F. Ohrt, J. P. G. A. Møller, A. V. M. Mathiesen, H. E. Glahn, L. C. O. Nørsgaard, D. H. F. Olsen, N. J. Nielsen, O. T. J. Spange, H. A. Bach, K. O. J. Gemzøe, O. A. Rygaard, H. Krogh-Meyer.

Det Müllerske legat (2617½ kr.) uddeltes til 15 alumner med følgende beløb: J. C. Hvam (400 kr.), A. C. F. Krogsbæk (317½ kr.), G. Lind, A. G. Dahl og E. H. Goll (300 kr.), M. A. Wassard, E. Friis, F. Andersen, K. V. Dahl, O. J. M. B. Mikkelsen, O. T. Mackeprang, A. I. Hansen, C. V. K. Haagen-Müller, K. A. Høfler, A. Høfler (100 kr.).

Kontingentsættelse (96 kr.) tillagdes følgende 16 alumner: A. H. B. Schøning, N. F. B. Dahlerup, F. J. Lotz, C. F. S. Møller, A. Glerup, C. H. Teisen, C. C. K. Fleischer-Hansen, J. V. W. Møller, O. B. Jörgensen, C. E. H. Frederiksen, G. W. Schaeffer, A. B. Baumann, A. L. C. Olsen, A. Bugge, H. Nygaard og C. L. Wesenberg (de 5 sidste ekstraordinært).

Fri undervisning tilstodes 46 skolesøgende elever: K. J. Rahbek, J. Michelsen, A. M. Jensen, S. H. Christensen, G. B. Hansen, I. M. Rahbek, S. M. Rahbek, J. U. Kaarsberg, J. J. F. T. Jörgensen, H. B. Hansen, H. Kisbye, C. V. S. Teglbjærg, H. P. Rasmussen, H. M. Knudsen, A. L. J. Andersen, R. E. Sørensen, R. H. Kaarsberg, S. Sebbelov, A. G. Jacobsen, P. Hvam, A. Hvam, A. M. Bjerre,

J. M. Kamps, L. R. Milvertz, S. E. P. Degen, H. C. A. Kragelund, A. M. Knudsen, A. V. J. Møller, P. Kisbye, K. V. Rasmussen, P. D. F. Nissen, A. Møller, A. Gram, H. R. G. Spärck, H. P. S. Teglbjærg, H. P. D. A. Hansen, J. M. Jörgensen, E. G. Holck, K. A. U. Boesen, H. H. B. Boesen, E. J. Holck, A. Dahlerup, G. L. Carlsen og S. Høfler og 2 udgåede elever, samt ekstraordinært: H. Lauritzen, P. G. N. Mathiesen, G. Glahn og T. Zoffmann. Finanslovsfripladserne tilstodes A. P. F. V. Rasmussen og E. S. T. Folker.

Undervisning for halv betaling tilstodes 20 skolesøgende elever: A. Sevel, G. A. P. Rasmussen, H. E. Christiansen, V. H. T. Hansen, H. Jensen, S. C. Schmidt, P. H. R. Krogh, V. H. L. Friis, P. O. A. Hartvigsen, S. R. Olsen, K. H. Trolle, H. Sick, K. S. Macholdt, H. F. A. Macholdt, J. S. Rasmussen, H. Fjeldberg, O. V. H. Nielsen, J. P. G. Engsig, H. P. Roed samt en udgået elev.

Af den særlige stipendiefond tillagdes G. W. Schaeffer 300 kr., K. J. Rahbek og J. Michelsen hver 100 kr., E. H. Goll og A. C. F. Krogsbæk hver 50 kr.

Overlærer Sibberns legat blev for året 1909 af lærerkollegiet tildelt stud. med. K. C. L. Thrane.

Opdragelsesanstalten.

Ved den i ministeriets skrivelse af 23 august 1906 (se årsskrift 1907) truffne fordeling af alumnene, toges der ingen bestemmelse for det tilfælde,

at alumnetallet i IIg og IIG overstiger 32. Dette indtrådte ved begyndelsen af indeværende skoleår, for hvilket en midlertidig ordning blev truffen ved skr. af 1 marts 1909. Endelige regler er nu fastslåede 1) ved skr. af 15 september 1909, som bestemmer, at når alumnetallet i disse klasser er over 32, kan indtil 28 optages i rektorgården. Således vil, når tallet er fra 33 til 36, 25 til 28 anbringes i rektorgården, 8 i Molbeckshus. 2) ved skr. af 4 september 1909, som bestemmer, at de alumner af IIG, som ikke kan rummes på ældste afdeling (o: i rektorgården og Molbeckshus), skal forblive i yngste afdeling. Således vil den 37te og følgende blive boende på hovedbygningen.

Fra 1 august 1910 foregår følgende forandringer i tilsynet: Adj. Holten-Bechtølsheim, som har haft tilsyn på rektorgårdens afdeling fra 1 august 1905, fritages. Adjunkt Ohrt, som har haft det halve fritidstilsyn på hovedbygningens afdeling fra 1 august 1907, flytter over i rektorgårdens afdeling, Adjunkt Simonsen overtager det tilsyn på hovedbygningens afdeling, som nu føres af adj. Ohrt.

Ansøgninger om alumneplads for det følgende skoleår indsendes til rektor i løbet af maj måned. De stiles til ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet (ustemplet foliopapir) og ledsages af en helbredsattest, hvortil blanket fås i rektorkontoret.

Undervisningen.

Mellemskolen.

I k l a s s e.

- Religion. Hahns bibelhistorie for m. til rigets deling. Nogle salmer.
- Dansk. Oplæsning, genfortælling og analyse efter Slomanns læsebog nr. 3. For og af klassen er læst æventyr og mindre fortællinger. Nogle digte er lærte udenad. Diktat og genfortællingsstil på skolen.
- Engelsk. Jespersen og Sarauws begynderbog I og II stk. 1—58.
- Historie. Oldtiden efter L. Schmidts lærebog for m.
- Geografi. Af C. C. Christensens lærebog for m. I forfra til Alperne.
- Naturhistorie. Af Balslev og Andersens zoologi for m. pattedyr og fugle. Balslev og Simonsens botanik for m. I. Plantebestemmelser.
- Naturlære. Efter Rasmussen og Simonsens fysik for m. I mekanik, varme og magnetisme. De dertil hørende elevforsøg efter sammes opgaver i naturlære for m. I.
- Regning. Pedersen og Røttings regnebog for m. I (meterudgave) forfra til s. 65.
- Skrivning. Latinsk skrift, småbogstaver, øvelse i sammenskrift, store bogstaver.
- Tegning. Fortegninger og trådlegemer.
- Sløjd. Saveøvelser. Der er lavet lette småting med sav, hammer og søm. I sommermånederne arbejde i elevhaven.

I I k l a s s e.

R e l i g i o n. Hahns bog fra rigets deling til Jesu bjergprædiken. Af Balslevs katekismus de 10 bud og fadervor. Nogle salmer.

D a n s k. Oplæsning, genfortælling, ordforklaring og analyse efter Agerskov og Rördams læsebog for mellemklasserne. Nogle digte er lærte udenad. Af og for klassen er læst forskelligt. Diktat og genfortællingsstil på skolen.

E n g e l s k. Af Jespersen og Sarauws begynderbog II omtrent 50 sider i udvalg.

T y s k. Af Reinckes begynderbog anden udg. o. 90 sider.

H i s t o r i e. Middelalderen efter Schmidts bog.

G e o g r a f i. C. C. Christensens bog I s. 47—93. Det tidligere er genlæst. Danmark er gennemgået mundtlig.

N a t u r h i s t o r i e. Af Boas' dyrerigets naturhistorie for m. krybdyr, padder, fiske og insekter med fuldstændig forvandling. Balslev og Simonsens botanik for m. II. Plantebestemmelser.

N a t u r l æ r e. Rasmussen og Simonsens uorganiske kemi for m. med en del forbigåelser. Af sammes fysik for m. magnetisme og elektricitet. De dertil hørende elevforsøg efter sammes opgaver I.

R e g n i n g o g m a t e m a t i k. Foldbergs geometri for m. forfra til firkanter. Af Pedersen og Røttings bog I (meterudg.) fra s. 53 til enden. Hjemmeopgaver een gang om ugen. Ofte skole-regning.

Skrivning. Håndskriftøvelser efter Jörgensens hefter. Håndskrift.

Tegning. Trådlegemer og klodser.

Sløjd. Hövløvelser. Der er lavet lette småting af fyrretræ med sav, hövl, hammer og søm. I sommermånederne arbejde i elevhaven.

III klasse.

Religion. Hahns bog fra Jesu bjergprædiken til apostlenes gerninger. Af Balslevs katekismus de tre trosartikler, dåben og nadveren. Nogle salmer.

Dansk. Oplæsning, genfortælling, ordforklaring og analyse efter Agerskovs og Rördams læsebog. Nogle digte er lærte udenad. Forskellige digterværker er oplæste for eller af klassen. Skriftlæsningsøvelser. Små foredrag er holdte af eleverne. Af Hoff's svenske læsebog er læst 23 sider. Genfortællingsstil, diktatstil og friere stile dels på skolen dels hjemme.

Engelsk. Jespersens læsestykker til s. 78 med forbigåelse af s. 57—60.

Tysk. Ingerslev og Vibæks begynderbog fra s. 64. Sammes læsebog for m. s. 1—48. Vibæks sproglære.

Historie. Den nyere tid (1500—1789) efter Schmidts bog.

Geografi. C. C. Christensens bog II s. 1—64. Korttegning efter Stockmarrs tegneatlas I.

Naturhistorie. Boas' bog fra insekter med ufuldstændig forvandling. Balslev og Simonsens

botanik for m. III. Rasmussen og Simonsens organiske kemi for m. Plantebestemmelser.

Naturlære. Rasmussen og Simonsens fysik for m. II. s. 3—40 og 60—66 med tilhørende elevforsøg efter sammes opgaver II.

Regning og matematik. Bonnesens aritmetik til s. 73. Lauritzens geometri s. 48—75. A. Svendsens regnebog II afsluttet. Begyndt på III til s. 27. I reglen 1 sæt hjemmeopgaver om ugen, dog ikke hele året.

Skrivning. Håndskrift.

Tegning. Klodser.

Sløjd. Øvelser med stemmejærn. Der er lavet forskellige ting af fyrretræ. I sommermånederne arbejde i elevhaven.

IV klasse.

Religion. Lukasevangeliets og apostlenes gerninger.

Dansk. Læst henved 200 sider af fagligt og skønliterært indhold både prosa og poesi dels efter Agerskov og Rördams læsebog dels efter særudgaver, (Chr. Winther, Goldschmidt). Fremdeles Hertztes sparekassen. Samtale om det læste, genfortælling og analyse, sproglære med benyttelse af Ingerslevs bog til skolebrug. Af Hoff's svenske læsebog er læst 30 sider. Op-læsning for klassen af forskellige danske og svenske forfattere. Skriftlæsningsøvelser. Små foredrag holdte af eleverne. Som oftest en stil om ugen, skiftevis diktat, genfortælling og fri stil.

- E n g e l s k.** Jespersens læsestykker s. 49—57, 61—79, 82—88, 92—160. Praktisk engelsk grammatik af Magnussen. Ekstemporallæsning efter Jespersens læsestykker. Diktatstile.
- T y s k.** Ingerslev og Vibæks læsebog s. 40—158, deraf genlæst s. 79—131. Vibæks sproglære. Til ekstemporallæsning er brugt Hauffs Märchen. Enkelte småfortællinger læste på tysk for klassen.
- H i s t o r i e.** Den nyeste tid (1789—1910) efter Schmidts bog.
- G e o g r a f i.** C. C. Christensens bog II s. 65—151. Korttegning efter Stockmars tegneatlas II.
- N a t u r h i s t o r i e.** Af Boas' bog mennesket og sundhedslære. Genlæst organisk kemi. Balslev og Simonsens botanik IV. Plantebestemmelser.
- N a t u r l æ r e.** Rasmussen og Simonsens fysik II s. 3—17, 32—86 og 92—96. Elevforsøg efter sammes opgaver II.
- R e g n i n g o g m a t e m a t i k.** Bonnesens aritmetik fra § 52. Lauritzens geometri fra § 95; genlæst § 78—§ 94. Svendsens regnebog II kap. 7 og III. kap. 4—7. Skoleopgaver een til to gange om ugen, hjemmeopgaver een gang om måneden.
- S k r i v n i n g.** Håndskrift.
- T e g n i n g** efter udstoppede fugle. Arbejderne udførte dels med sortkridt dels med farvekridt.
- S l ø j d.** Eleverne har lavet en toaethylde eller en boghylde af fyrretræ.
- L a t i n.** Mikkelsens læsebog for m. til s. 41. Formlære og syntaktiske regler efter læsebogen.

Realklassen.

R e l i g i o n. Jakobs brev. Peters første brev. Reformationens historie.

D a n s k. Læsestykker for r. ved Lange er benyttet til oplæsning, genfortælling og analyse. For og af klassen er læst adskillige folkeviser, Holbergs Jeppe og Den stundesløse, Wessels Kærlighed uden strømper, Øhlenschlägers Helge og nogle mindre digte, Blichers Præsten i Vejlbj, En landsbydegns dagbog og andre fortællinger, Ibsens Hærmændene på Helgeland samt fortællinger af Drachmann. Oplysninger om de til eksamen opgivne forfattere. En del timer anvendtes til foredrag af eleverne over selvvalgte emner. Grammatik med benyttelse af Ingerslevs sproglære. En hjemmestil hver fjortende dag. Til eksamen opgives læsestykkerne s. 1—140, Holbergs Jeppe, Ibsens Hærmændene, Drachmanns udv. arbejder ved Bockenheuser s. 1—40.

E n g e l s k. Henved 150 sider af Brekkes læsebog for mellemklasserne, hvoraf omtrent 10 sider digte. Resten af bogen benyttet til ekstemporal-læsning. Praktisk grammatik af Magnussen. Stile efter Mouridsens øvelser.

T y s k. Dels med dels uden forberedelse er læst Ingerslev og Vibæks Læsebog s. 158—229. Peder-sani — Webers Auf rauhen Pfaden. Vibæks sproglære.

H i s t o r i e. Af Munchs Fra februarrevolutionen til vore dage er læst afsnittene om Frankrig, England, Tyskland og Rusland. Af Munchs

- mindre lærebog i samfundskundskab s. 1—31 og 67—90.
- G e o g r a f i.** Af C. C. Christensens geografi for r. I Tyskland, England, Holland og Belgien. Af Andersen og Vahls geografiske hæfter for r. I s. 1—45.
- N a t u r h i s t o r i e.** Af Boas' zoologi hvirveldyrene. Balslev og Simonsens botanik for r.
- N a t u r l æ r e.** Med benyttelse af la Cour og Holsts menneskeåndens sejre er gennemgået udvalgte dele af opfindelsernes historie og nutidens teknik, energien i naturen og dens udnyttelse, transport og opsamling af energi, samfærdselsmidler, samtale på afstand, belysningsmidler.
- R e g n i n g o g m a t e m a t i k.** Folbergs regning og algebra for r. Hjemmeopgaver og skoleopgaver een gang om ugen.
- T e g n i n g.** Gibs, vaser og brugsgenstande. Arbejderne udførte med sortkridt.
- S l ö j d.** Øvelser i sinkning.

Gymnasiet.

I klasse.

- R e l i g i o n.** Pauli første brev til Korinth. Forskellige afsnit af kirkens historie.
- D a n s k.** Gennemgået Mortensens literaturudvalg II 1 s. 1—42, 71—85, 136—164, Holbergs Jeppe og Erasmus, Øhlenschlægers Aladdin og Hostrups Genboerne. Af Hoff's svenske læsebog s. 73—149. Læst op for og af klassen: Holbergs Jakob von Thyboe, Wessels Kærlighed uden Strømper, Hei-

bergs De uadskillelige, Nej og Syvsoverdag, Hustrups En spurv i tranedans. Hjemmestil hver fjortende dag.

E n g e l s k (n). Jespersens England and America Reader, anden udgave, stk. 1, 2, 8, 11, 12, 15—18. Fennemores Social Life in England 2 s. 60—156. Conan Doyles Exploits of Gerard (6d udg.) s. 1—78. Sammes The adventure of the Speckled Band. Jespersens kortfattede grammatik. Mundtlige og skriftlige øvelser efter A. Hansens stiløvelser. Genfortællingsstile.

(k og m). Samme Reader, anden udgave stk. 1, 2, 8, 15, 17, 22, 38. Realklassens engelske stiløvelser ved A. Hansen stk. 1—25. Ekstemporallæsning efter Little Lord Fauntleroy.

T y s k (n). Ingerslev und Vibæks Deutschland I s. 18—33, 95—124, 142—166, 186—206. Frenssens Peter Moor s. 1—116; resten som månedslæsning. Wilbrandts Novellen aus der Heimat s. 153—221; resten som månedslæsning. En del digte efter Knauths Auswahl deutscher Gedichte. Kapers grammatik. Taleøvelser. Stil på skolen og hjemme, dels oversættelse til tysk, dels genfortælling.

F r a n s k (m og n). Jespersen og Stigaards læsebog for begyndere s. 1—105.

L a t i n (k). Mikkelsens læsebog stk. 28—53. Cæsars gallerkrig I 1—29 og V. Ciceros tale for S. Roscius 6—29. Ovids Pyramus og Thisbe. Grammatik efter Langs bog.

(n). Mikkelsens læsebog stk. 28—53. Østergaards læsebog s. 1—28. Formlæren genlæst.

- Græsk (k).** Hudes elementarbog I. De vigtigste bøjningsmønstre af sammes sproglære. Xenophons anabasis I (undtagen kap. 3 fra sect 9 og kap. 9). II (undt. kap. 6) og III kap. 1 og 3.
- Historie.** Af Møller og Busks lærebog I verdenshistorien til 1500 med nogle tilføjelser især til Hellas' historie. Ottosens lærebog i Nordens historie til unionstiden.
- Oldtidskundskab.** Sechers græske mytologi s. 10—45. Hovedværker af græsk kunst fra c. 600 til Alexander med benyttelse af Sechers kunsthistorie, Luckenbachs Kunst und Geschichte I og andre billeder. Iliaden I og VI.
- Geografi og naturhistorie (m).** Ved ekskursioner og eksperimenter er først gennemgået vore almindeligste sten- og jordarter. Dernæst er efter Vahls geografi for gymnasiets mn. linjer læst mineralogi, dynamisk geologi og historisk geologi samt afsnittene om atmosfæren og om havet. I forårstiden er på grundlag af mikroskopiske øvelser gennemgået hovedtyper af lavere dyr og planter (amøber, infusionsdyr, flagellater, forskellige grønalger, diatomeer, gærsvampe, skimmelsvampe, bakterier, laver). En del timer er anvendt til ekskursioner navnlig vedrørende egnens plantevækst.
- Naturkundskab (k og m).** Af Heegaard, Vahl og Kroghs naturkundskab for gymnasiets spr. linjer I er læst astronomi, mineralogi, dynamisk og historisk geologi.
- Naturlære (m).** Efter Barmwaters lærebøger

varmelære, astronomi s. 1—111, elektricitet og magnetisme s. 32—98. Skoleøvelser: Vinånds udvidelse målt ved dilatometer; varmeledning i kobber og jærn; udvidelse ved varme af jærn, messing og glas; luftens udvidelseskoefficient; vandets fordampningsvarme ved 100° ; opløsningsvarme for NaCl og KNO_3 ; bestemmelse af smeltepunktet for tin og stearin; kvægsølv's udvidelseskoefficient; isens smeltevarme; bestemmelse af varmfylde for messing, aluminium og kvægsølv.

K e m i (m). Rasmussens kemi for gymnasiet forfra til kulstof. De hertil svarende elevøvelser og skriftlige opgaver efter sammes kemiske opgaver.

M a t e m a t i k (m). Nielsens lærebog i aritmetik kap. 1—5 og 7. Sammes plangeometri kap. 1—4. Sammes trigonometri. Hjemmeopgaver to gange, skoleopgaver een gang om ugen.

(k og n). Nielsens mindre lærebog i aritmetik kap 1 og 3. Sammes lærebog i geometri kap. 1—4.

I I k l a s s e.

Religion. De religiøse grundtanker i hedenskabet, jødedommen og kristendommen er udviklet ved en historisk fremstilling.

Dansk. Mortensens litteraturhistorie til s. 81 med forbigåelser. Bertelsens oldnordiske læsebog s. 1—5 og 27—47 og grammatikken. Sammes danske sproghistorie s. 1—29. En del folkeviser efter Orlriks udvalg; Øhlenschlægers Rolf Krake;

Drachmanns ungdomsdigte. Desuden er i tilknytning til undervisningen i litteraturhistorie læst mange mindre litteraturprøver. Udvalg af Tegnér's Frithjofssaga og af Runebergs Fänrik Ståls sägner. Eleverne har holdt nogle foredrag. Stil hver tredje uge.

Engelsk (n). Engelske forfattere ved Brekke og Western I s. 113—139, II anden udgave s. 68—75, 84—95, 104—153, 191—200, 216—227. Sheridans *School for Scandal*, Clausens udg. Shakespeares *Julius Cæsar* (enkelte scener oversprungne). Dickens' *Christmas Carol*, Arnolds 3d udgave. Harradens *Ships that pass in the night*. Kiplings *The light that failed* s. 1—140. Jespersens kortfattede grammatik. Trys *Spoken English*. Stile efter A. Hansens stiløvelser. Genfortællingsstile.

(k og m). Engelske forfattere ved Brekke og Western I s. 62—76, 88—102, 114—128 (2 sider oversprungne). Arnolds *Prose Books* 9 og 11 (Macaulay og Addison) o. 32 sider. Ekstemporallæsning efter Kiplings *The jungle Book* og Orczys *The Scarlet Pimpernel*. Realklassens stiløvelser ved Hansen, 35 stkr.

Tysk (n). Ingerslev und Vibæks *Deutschland* I s. 101—124. Nogle digte af Goethe, Schiller, romantikerne og frihedskrigens digtere i Eggers' *Lehr- und Lesebruch* og i Knauths *Auswahl*. Zahns *vier Erzählungen aus den Helden des Alltags* s. 69—91; Schillers *Die Piccolomini*; Goethes *Hermann und Dorothea de fem förste*

sange. Månedslæsning: Blüthgens Die schwarze Kaschga; Goethes Egmont og Werther; Schillers Wallensteins Lager og Wallensteins Tod. Taleøvelser efter P. Hertz's Unser Elternhaus. Stile på skolen og hjemme. Kapers grammatik.

Fransk (k). Læst og delvis genlæst Jespersen og Stigaards begynderbog, Glahns lectures variées I og II, Merimées Colomba o. 80 sider, det sidste til dels kursorisk. Af grammatik er særlig læst § 73—83 og 107—126 af O. Nielsens kortfattede grammatik.

(m og n). Af Jespersen og Stigaards begynderbog er læst og genlæst s. 105—119. Endvidere er læst og delvis genlæst Glahns lectures I og II og o. 80 sider af Merimées Colomba, det sidste tildels kursorisk. Efter O. Nielsens kortfattede grammatik er læst § 73—126.

Latin (k). Ciceros pro lege Manilia. Livius XXI kap. 1—37 undtagen kap. 3. Af Ovid i Blochs udvalg Phaeton, Europa, Pyramus. Af Horats' oder o. 400 vers. Langs grammatik er benyttet. Hver uge en version først efter Ostermanns læsebog, senere efter Cæsars gallerkrig.

(n). Østergaards læsebog s. 42—95. Ciceros in Verrem IV kap. 1—9 og 23—35. Udvalgte stykker af middelalderens forfattere ved Gertz s. 23—28, 33—35, 53—60 og 83—88. Grammatik efter Langs bog.

Græsk (k). Herodot VIII 1—26, 49—69, 74—103 og 107—125, i alt 44 sider, hvoraf de første 21 er genlæste. Odysseen I, VI og VII undtagen

83—132, i alt 1072 vers, alt genlæst. Iliaden I 1—228. Matthæus 5—7, Lukas 2, Johannes 14—16, acta 17, I Cor. 13. Sechers mytologi gennemlæst. Eleverne har tildels selv gennemgået teksten. Ordbog er ikke brugt, men ny glosser og talemåder opskreves på klassetavlen. Det nødvendige af ordføjningslæren meddelt mundtlig. Analyse kun, når oversættelse krævede det. I begyndelsen af timen som oftest oplæsning og oversættelse af det i forrige time gennemgæede.

Historie. Møller og Busks lærebog fra 1500 til 1789. Ottosens Nordens historie fra 1523 til 1814. Gennemgået i foredragsform som speciale revolutionshistorien.

Oldtidskundskab (m og n). Odysseen 20—23. Sofokles' Kong Oidipus og Aias. Ciceros tale for Roscius. Ægæisk kunst.

Geografi og naturhistorie (m). På grundlag af mikroskopiske øvelser og med benyttelse af Poulsens lærebog i botanik og Kroghs menneskets fysiologi er gennemgået de vigtigste vævformer hos planter og dyr. Ernæringsfysiologien efter Kroghs lærebog. Vahls typer af erhvervskulturens hovedformer. Sammes oversigt over de evropæiske landes næringsveje. Samtidig hermed genlæsning af hovedpunkter af mellemskolepensummet i geografi. I forårstiden er på grundlag af anatomiske elevøvelser gennemgået udvalgte eksempler på dyrenes indre bygning (ferskvandspolyp, dammusling, flodkrebs, kakerlak, aborre, frø m. m.).

Naturkundskab (k og n). Heegaard, Vahl og Kroghs bog for gymnasiets sproglige linjer I fra s. 165, II s. 1—55. Genlæsning af Europas geografi.

Naturlære (m). Efter Barmwaters lærebøger astronomi s. 26—108, elektricitet og magnetisme s. 98—124, mekanisk fysik s. 1—77 og s. 100—161. Skoleøvelser: Faradays elektrolytiske love; Joules lov; bestemmelse af tangensbussolens konstant; jordmagnetismens horizontalkraft; indre modstand i elementer; bestemmelse af en magnets fri magnetisme; den elektriske ledningsmodstands afhængighed af ledningens tværsnit; nysølvs specifikke modstand; strømforgrening.

Kemi (m). Rasmussens kemi for gymnasiet II med tilhørende øvelser.

Matematik (k og n). Nielsens aritmetik og algebra kap. 4. Sammes lærebog i geometri kap. 5 og 7. Nogle hjemmeopgaver.

(m). Nielsens aritmetik og algebra kap. 6 samt fra § 50 til enden med nogle forbigåelser. Sammes grundtræk af infinitesimalregningen kap. 1—3. Kraghs lærebog i analytisk plangeometri kap. 1—4. Hjemmeopgaver to gange om ugen.

III klasse.

Religion. Den kristelige etik gennemgået i grundtræk.

Dansk. Mortensens litteraturhistorie fra s. 180 med forbigåelser. Bertelsens sproghistorie fra s. 39. Øhlenschlägers Nordens guder; Ibsens

Per Gynt. I tilknytning til undervisningen i litteraturhistorie er der læst mange mindre litteraturprøver. Efter svensk vitterhet er læst Blanches Ett resande teatersällskap og Ödmanns Min första kondition. Genlæsning af, hvad der opgives til eksamen. Foredrag af eleverne. En stil hver fjerde uge.

Engelsk (n). Shakespeares Merchant of Venice (Collins udgave, enkelte forbigåelser). Udvalg af Carlyle, Lamb, Thackeray, Ruskin (Arnolds Prose Books og Collins Penny Library). Litteraturhistorie efter Meiklejohns Outline of English Literature. Irwings Old christmas, enkelte forbigåelser. Hopes Dolly Dialogues o. 60 sider. Home Rule (taler af Gladstone, Chamberlain, Balfour og Morley). Kiplings The light that failed, sidste halvdel. I stil: Oversættelser, friere stile, genfortællingsstile. Genlæsning af eksamenspensummet.

(k og m). Jespersens England and Amerika Reader første udgave stk. 3, 7, 9, 11, 12, 20, 21, 25, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 51 og 52. Digte af Burns, Byron, Browning, Shelley og Tennyson. Genlæsning af eksamenspensummet.

Tysk (n). Ingerslev und Vibæks Deutschland II s. 1—14, 45—51, 104—130, 133—145, 179—192, 225—233, 264—267. Goethes Hermann und Dorothea. Viebig's Eifeler Geschichten. Hauffs Das Bild des Kaisers. Kursorisk: Schillers Wallensteins Lager, Scheffels oversættelse af Das Walt-harilied, dele af Goethes Faust. Oplysninger

om forfattere mundtligt. Nogle af eleverne har holdt foredrag på tysk. En stil om ugen, i reglen på skolen. Kapers grammatik.

Fransk. Statarisk: Glahns lectures I o. 30 sider og VI. Statarisk og kursorisk: Abouts Le Roi des montagnes o. 200 sider; Paillerons Le Monde ou l'on s'ennuie; Stigaards Esquisses et Contes modernes I og II; Nyrops Lectures françaises o. 50 sider. Læst op for klassen Mérimées Colomba kap. I—X, Vision de Charles XI, La Perle de Tolède, Mateo Falcone; Daudets L'Homme à la Cervelle d'or, La chèvre de Monsieur Séguin, Les fées de Frances; Frances Crainquebille, La grappe, Riquet; Abouts L'Oncle et le Neveu.

(k). Desuden Mérimées L'Enlèvement de la redoute, Tamango, resten af Colomba; Toepfers Le lac de Gers, la vallée de Trient, le col d'Anterne, le Grand Saint Bernard.

Latin (k). Ciceros Cato maior undtagen kap. 15. Af Horats' breve 545 vers. Genlæst hele det pensum, der opgives til eksamen. Grammatik efter Lang. Rafns litteraturhistorie. En version om ugen efter Cæsar og Ciceros taler. I en ugentlig time er uden forberedelse læst Gertz's udvalgte stykker af middelalderlige forfattere s. 1—31, 53—60 og 83—88.

(n). Samme værk af Gertz s. 11—23, 33—44, 53—60, 83—88. Grammatik efter Lang. Lysbilleder fra Pompeji. Nogle få timer anvendte til at forklare hovedbygningens dekorationer. Genlæsning af det hele eksamenspensum.

Græsk (k). Iliaden I, II og VI, ialt 1633 vers. Af Tregders anthologi elegierne 1—4, 7, 14—15, epigrammerne 1—17, æolisk lyrik 7, 10, 11, 13, 14, 16—18. Platons apologi. Genlæst Iliaden, Odysseen VI, elegierne 1—3, Xenophons anabasis III, apologien og Herodot VIII 74—103, 107—125. Udtog af Sechers litteraturhistorie og kunsthistorie. Undervisningsmåden som i forrige klasse.

Historie. Blochs lærebog i den nyeste historie fra 1789 med nogle tilføjelser om tiden 1870 til 1910. Ottosens Nordens historie fra 1766, Sverige fra 1772. Som speciale Danmark 1830—1848 efter Ottosen og et hektograferet tillæg. Munchs lærebog i samfundskundskab, tredje udgave, s. 1—70, 97—109 og 131—154.

Oldtidskundskab (m og n). Gertz's oversættelse af apologien, Kriton og Faidon. Sammes oversættelse af Thukydid, andet hefte, s. 77—104. Enkelte hovedværker af hellenisk kunst. Genlæsning af det opgivne Homerpensum og Sofokles' Aias. Fornyet gennemgang af græsk kunst til Alexander.

Geografi og naturhistorie (m). I årets første halvdel er læst Kroghs menneskets fysiologi fra s. 74 og Vahls jordens udviklingshistorie samt givet en oversigt over udviklings- og afstammingslæren. I årets sidste halvdel eksamensgenlæsning af pensummets geologisk—geografiske del.

Naturkundskab (k og n). 1) Naturlære: I

årets første halvdel er i een ugentlig time læst Vahls jordens udviklingshistorie og genlæst mineralogi efter Ussings almindelige geologi. I årets sidste halvdel i to ugentlige timer eksamensgenlæsning. 2) Geografi og naturhistorie: I årets første halvdel er i to ugentlige timer læst Heegaard, Vahl og Kroghs naturkundskab for de sproglige linjer II fra s. 82, Vahls oversigt over jordens klima- og plantebælte, typer af erhvervs-kulturens hovedformer og oversigt over de europæiske landes næringsveje. Samtidig hermed genlæsning af hovedpunkter af mellemskolepensummet i geografi. I årets sidste halvdel er i een ugentlig time nævnte pensum genlæst.

Naturlære (m). Efter Barmwaters lærebøger magnetisme og elektricitet s. 1—32 og s. 124 til enden, optik fra s. 71, mekanisk fysik fra hindringer mod bevægelsen. Skoleøvelser: bestemmelse af vægtfylde for zinksulfatopløsninger; strækning af stålfjedre og strækningssvingninger; bestemmelse af en stemmegaffels svingningstal, Mariottes lov (atmosfærisk luft, H, CO₂); lydha-slighed i glas, H og CO₂, lovene for bøjning af stænger, bestemmelse af elasticitetskoefficienten for stål og kobber.

Kemi (m). Rasmussens kemi for gymnasiet, tredje hefte, og sammes kemiske opgaver, tredje hefte.

Matematik (k og n). Nielsens mindre lærebog i aritmetik og algebra kap. 2. Kraghs mindre lærebog i plangeometri kap. 4 og 6—8.

(m). Nielsens grundtræk af infinitesimalregning

kap. 2 og 4. Sammes lærebog i stereometri. Kraghs lærebog i analytisk plangeometri kap. 3—8. Sammes lærebog i plangeometri kap. 5—7. Hjemmeopgaver een gang om ugen. Skoleopgaver een gang om ugen.

Sang og instrumentalmusik.

Af skolens elever har omtrent 160 deltaget i sangundervisningen. Der er benyttet Ernsts træffeøvelser, Sannes tostemmige fædrelandssange (II del) og firstemmige sange (XIII del) samt J. Mikkelsens flerstemmige sange; desuden er indøvet flerstemmige sange efter andre samlinger og konfirmationskantaten. Skalaer med akkorder, åndedrætsøvelser samt nodelæsnings- og træffeøvelser er foretagne efter tavle og bøger. Det er påbegyndt at give eleverne lidt kendskab til musikhistoriens mest fremtrædende skikkelser og momenter.

I instrumentalmusik har tolv alumner fået undervisning, hver to halve timer om ugen, deraf fire i violin, otte i piano.

Skydning.

Avgust, september 1909 og maj, juni 1910 skarpskydning een gang om ugen ved Tuel sø for IIIg og IIg.

Klasse	Afstand	Skydemåde	Træfferprocent
IIIg	150m	Frit anslag	78
IIIg	250m	Slæde	83
IIIg	200m	Frit anslag	78
IIg	100m	Slæde	97
IIg	150m	Slæde	99
IIg	250m	Slæde	94
IIg	100m	Frit anslag	95

Gymnastik, svømning og holdspil.

Timerne anvendtes til almindelig gymnastik, dans, kricket, hockey, fodbold, tennis, skøjteløb og svømning. De befalede opvisninger fandt sted.

Skolebiblioteket.

Bibliotekar er overlærer Gad. Valgte medlemmer af bogudvalget for 1910—11 er adjunkterne Holten, Simonsen og Ussing. Seddelkatalogen er forøget med 223 numre. Tallet af sedler udgør nu 26384.

Elevbiblioteket

er forøget med 22 ny bøger. Desuden er en mængde gamle bøger erstattede med ny eksemplarer. Adjunkt Frimodt og alumne K. V. Dahl har bestyret samlingen.

Musæet.

Valgt medlem af musæumsrådet er adjunkt Rosen. Den fysiske samling bestyres af overlærer Matthiessen. I årets løb er anskaffet: Apparat til påvisning af overfladespænding; elektrisk horisontalpendul; vertikalmålestok; en Brüschs modstand; fordelingsapparat; et par spiraler. — Med de andre samlinger fører overlærer Zoffmann tilsyn. Den etnografiske samling er forøget med: En grønlandsk kajakmodel (kolonibestyrer Thron); en grønlandsk drenge- og pigedragt (fru v. Haven); en redningsraket fra Jyllands vestkyst (S. Degen). Den naturhistoriske samling er forøget med: To

birkemus fra Skårupgård i Thy (D. M. Hansen og S. E. Glahn); bramgås fra Sandlynggård (E. Lisborg); stor skallesluger fra Sorø sø (T. Zoffmann); en samling kolibrier. Det kemiske laboratorium er blevet indrettet til også at kunne benyttes til undervisning i naturhistorie (med fysiologi) i gymnasiet, og der er anskaffet ti mikroskoper, apparater til mikroskopiske elevøvelser, en frysemikrotom, tolv præparerskåle, to spirometre, en elektrisk termostat, en del mindre fysiologiske demonstrationsapparater, to plankton-net, en samling planteanatomiske vægtavler, en samling mikroskopiske præparater af dyriske væv, et lille håndbibliotek og en del kemikalier.

Forskellige meddelelser.

Realklassens undervisningsplan. Den for realklassen indførte undervisningsplan må anses for fyldestgørende i pædagogisk henseende. To fremmede sprog (engelsk og tysk) er alt, hvad der kan magtes, men kan også magtes af denne klasses gennemsnitselever. Imidlertid er der til skade for undervisningen knyttet forskellige retligheder til denne eksamen, når den tages med tre sprog, således, at eksamen med tre sprog nogle steder kræves eller, hvor det ikke udtrykkeligt sker, eksaminander med tre sprog faktisk foretrækkes. Man kan da ikke fortænke forældre og værger, når de vel indrømmer, at deres sønner vilde befinde sig bedst ved den nu gældende ordning, men dog for den praktiske nyttes skyld foretræk-

ker en i pædagogisk henseende mindre tilfredsstillende undervisning. Skolen har derfor søgt og fået tilladelse til følgende ændring i realklassens undervisningsplan: sløjd, tegning og sang bortfalder som valgfri fag, og isteden optages fransk med 5 forkortede ugetimer, dog således at de elever, som skolen af hygiejniske eller pædagogiske grunde fritager for undervisning heri, beholder tegning og sang, hvert fag med 2 timer, samt i den femte time beskæftiges på anden måde. Sløjd bortfalder således i ethvert tilfælde.

Tillægsprøver til studentereksamen (circ. 23 marts 1908), til realeksamen (bek. 28 marts 1908) og til lærer- og læreindeeksamen (bek. 8 dec. 1908) kan kun tages i den sædvanlige eksamens-tid efter anmeldelse, som skal være sket inden 15 april.

Den sidste undervisningsdag er den 23 juni. Derefter følger skriftlig og mundtlig prøve til og med 5 juli, for så vidt ikke nogle af disse prøver allerede har fundet sted før 23 juni. Skema over prøvernes forløb opslås på stengangen, og de mundtlige prøver er offentlige. Onsdag 6 juli afsluttes skoleåret med dimission og klasseomflytning. Den 7 juli fra kl. 8 fm. holdes prøve over søgende til I klasse. Derefter begynder sommerferien, som varer til og med 18 august. Fredag den 19 august begynder det ny skoleår, idet alle eleverne samles kl. 8 fm. i lovsangssalen.
